

НАША ДОРОГА

NASHA DOROHA

весна/spring 2(8)/2003

читайте inside ...

- Remembering Bay Hnatyshyn
- Великдень
- Trafficking in Women
- Principles of a Ukrainian Catholic
- Відгук на відкритого листа

Ramon John Hnatyshyn

1934 - 2002

To live in hearts we leave behind is not to die at all. *Unknown*

Remembering...

by *Mary Cherneskey*

Ramon John Hnatyshyn, 68, passed away in Ottawa, December 18, 2002, being widely eulogized as "a great Canadian." Although he personally saw himself as "average," he left a commendable legacy in government and law, and as the recipient of high posts. "Ray" was famous for the humorous touch to his leadership and compassionate fellowship.

Throughout his life, Ray Hnatyshyn followed in his family's footsteps. Like his father, John, (who came to Canada from Ukraine, as an infant, in 1907) Ray was involved with law and politics, together with community projects. Through their mutual friend and mentor, John Diefenbaker, both attained prominence. John Hnatyshyn's 1959 appointment to the Canadian Senate made him the first and only Ukrainian-born person in that post.

Ray's mother, Helen, held executive positions in Ukrainian women's groups, as well as on the Council of Women. There, she progressed through all four levels of the organization, from local to international, serving as National President and International Vice-President. At the 1993 Ottawa celebration of 100 years of the existence of the National Council of Women of Canada, Ramon Hnatyshyn, in addressing the gathering in his vice regal capacity, paid tribute to his mother for sharing her community activities and experiences, with her family. He publicly acknowledged this sharing to be the most significant of all influences on his own role in community and political affairs. Through the Dr. Helen Hnatyshyn Memorial Tribute, the National Council

ensured the first-time presence of a woman from Ukraine (in whose selection I participated) at the 1997 Ottawa assembly of the International Council of Women.

As had his father, so too did Ramon Hnatyshyn have an association with the Senate, proceeding through the Upper Chamber from a 1958 position as an executive assistant, to a 1989 appointment to the highest post in the land. The 31-year interval between low and high appointments was spent by Ray in law and government, and by the community, in activism. It took specific efforts by knowledgeable activists, such as Oksana Bashuk, to add the dimension of community involvement to the Hnatyshyn contributions, for the 1989 momentous happening to occur. Oksana's question, put to many: What do you think of Ray Hnatyshyn for G.G.? was ultimately answered by Prime Minister Brian Mulroney, with his announcement in December, 1989, of Ramon John Hnatyshyn as Canada's 24th Governor General. Upon his untimely death, 13 years later, this Saskatoon native would lie in state in that hallowed Senate Chamber, second only to Georges Vanier to be accorded that honour.

Sgt Joanne Stoeckl

True to his fashion, Ramon Hnatyshyn, as the Queen's Representative, was visible as never before and there was a Ukrainian touch to his coat of arms. The first Western leader to make an official visit to newly-independent Ukraine, in 1992, he included a side-trip to his father's birthplace, Vashkivtsi, in Bukovyna. This he described as "the most outstanding experience" in his five-year

tenure as Governor General. On our own official 1992 trip to Ukraine, my husband, Morris and I, also had an opportunity to visit the province of Bukovyna where we were hosted by "their" John Hnatyshyn, a relative to the Canadian family. In their "high places" tradition, this

Hnatyshyn was serving in his second government appointment (under different philosophies) as Governor of the Bukovyna-Chernivtsi region of Ukraine.

As a politician, Ray Hnatyshyn experienced both losses and victories. He regarded his first federal election win, in 1974, as "a vindication of his father's three election defeats in the thirties." Further Conservative wins brought him portfolios in Energy and Justice. Yet, he was not above helping fledgling political candidates such as myself. I recollect how Ray registered his visible support by accompanying

me, on a lovely Saturday afternoon, along a busy bus route, waving and smiling at all who passed by, as we visited electors.

Ray Hnatyshyn's legal career was undertaken between governmental and political stints, and included private practice and university teaching. In his final legal practice, in Ottawa, he specialized in Eastern European trade. As Canada's "top lawyer," in the post of Attorney General, he initiated far-reaching changes such as ensuring trials in Canada for suspected war criminals.

Ramon Hnatyshyn wore his Ukrainian heritage on his sleeve, with pride and humour. He enjoyed repeating that his election in Saskatoon West was due to his "name-change" to Hnatyshyn. He participated in events

such as the centennial celebrations of Ukrainian settlement of Canada. He graciously agreed to become the Patron of the Ukrainian Canadian Professional and Business Federation, in 1999, on

the initiative of the National President, Oksana Bashuk Hepburn. He was also Patron of the University of Ottawa Chair of Ukrainian Studies. His funeral made history with its Ukrainian Orthodox component. As always, he was supported in his decisions and his work by his wife, Gerda (Andreasen), and their sons, John and Carl.

MCpl Cindy Molyneux

On a high river bank in Saskatoon, Saskatchewan there stands a bronze statue of Governor General Ramon Hnatyshyn – a joint community tribute to "a local hero, greatly respected by an entire community for his accomplishments and friendship." In his life's work, Ray Hnatyshyn embraced a community that knew no boundaries and wherein he was exemplified as "a man for all people."

A plaque on the monument, listing the 29 contributors to this appreciation project, names corporations, businesses and individuals, including among them Mary and Morris Cherneskey, Q.C. It has been my privilege to set out here, remembrances of our long-time friend and colleague, Ramon (Ray) Hnatyshyn. May he rest in peace. May his memory be eternal. Вічна пам'ять! 🇺🇦

Of note...

- A plaque on the base of the Hnatyshyn statue is dedicated by the Ukrainian Canadian Congress, Saskatchewan in celebration of the 125th Anniversary of Confederation and the 100th Anniversary of Ukrainian settlement in Canada.
- At the unveiling, The Right-Honourable Ramon Hnatyshyn considered the sculpture to be a tribute to "all Ukrainians who arrived in Canada with little more than the clothes on their backs." He underlined the power of Ukrainians in Canada by noting those in the audience: Governor General of Canada, the Lieutenant-Governor of Saskatchewan Sylvia Fedoruk, the Premier of Saskatchewan Roy Romanow, Supreme Court Justice Ed Bayda, Saskatoon Mayor Henry Dayday, and Morris Cherneskey, Q.C., the first person of Ukrainian background to be elected to Saskatoon City Council, serving for 24 years.
- When Governor-General Ramon Hnatyshyn visited his father's birthplace in Ukraine he was lauded as the "King of America" by the people in their enthusiasm for his accomplishments.

The Saskatoon statue of Ramon Hnatyshyn is the work of local artist, the late Bill Epp and was made possible by a concerted community effort spear-headed by noted organizer, Peter Zakreski, O.C., which raised \$50,000 for the project. Unveiled on September 12, 1992, it was erected "in recognition of a local hero, greatly respected by an entire community, for his accomplishments and friendship."

Наша Дорога

XXXIII - 2(8)/2003

Nasha Doroga

Квартальний журнал Ліги Українських
Католицьких Жінок Канади
Quarterly publication of the Ukrainian Catholic
Women's League of Canada

La Journal de la Ligue des Femmes
Catholiques Ukrainiennes du Canada

National Executive mailing address:
Shirley Lisowski, President
100 Attache Drive, Winnipeg, MB R2V 3L5

We welcome letters and contributions. Вітаємо
співучасть. Просимо пересилати дописи, листи до
редакції. Please send to:

РЕДАКТОР/EDITOR

Оксана Башук Гепбурн
Oksana Bashuk Hepburn

1360 Ch. Aylmer Road, Aylmer, P.Q. J9H 5E1

tel: 819.771.0723; fax: 819.775.9488

oksanabh@sympatico.ca

ТЕХНІЧНА ОБРОБКА/TECHNICAL PRODUCTION СКЛАДАННЯ ТЕСТУ/TYPESSETTING

Савеля А. Баран • Sylvia A. Baran

67 Bain Crescent, Saskatoon, SK S7K 6G3

tel: 306.242.9881; fax: 306.242.6364

sylviabaran@sasktel.net

УКРАЇНОВИЙ КОРЕКТОР/ UKRAINIAN LANGUAGE PROOFREADER

Люба Андрієва • Luba Andriyiv

МАРКЕТИНГ та АДМІНІСТРАЦІЯ/ MARKETING & ADMINISTRATION

Jayne Paluck • Евгения Палюк

95 Laval Drive, Regina, SK S4V 0H3

tel: 306.584.9616 fax: 306.585.0926

Patrice Detz • Петруся Дець
110 Toronto Street, Regina, SK S4R 1L7

Висловлені погляди не конечно відповідають
Редакції. Матеріали не повертаються. Opinions of
authors are not necessarily those of the Editorial
Board. Material will not be returned.

People in photographs are identified left to right.

Copyright © UCWLC. All rights reserved.

Canadian Publications Mail Product Registration 2378

ISBN 1-894022-75-0

Printed by PrintWest Communications
1150 8th Ave, Regina, SK S4R 1C9
Phone: 306-525-2304 Fax: 306-757-2439

Верхня обкладинка/Front cover

Галина Мазепа, *Богоматір*, 1961. Halyna
Mazepa, Ukrainian Free University, Munich,
1982. Used with permission.

Задня обкладинка/Back cover

Easter Games, painting on glass by
Yaroslava Surmach Mills. Used with
permission of Surma the Book and Music
Co., New York

Inside back cover

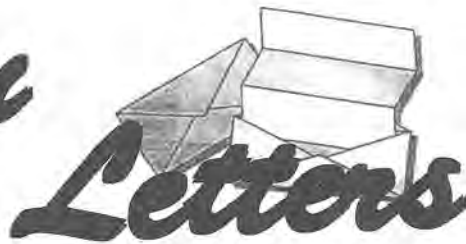
Оксана Мошинська, *Хвилі Дністра*, Василь
Ільчишин, Видавець Cleveland, USA 1980.
Used with permission.

Зміст ♦ Contents

- 2 Remembering... a tribute to Rt. Hon. Ramon
J. Hnatyshyn** by *Mary Cherneskey*
- 5 Листи ♦ Letters**
- ВЕЛИКОДНЯ ЧАСТИНА ♦ EASTER SECTION**
- 6 Любов** *Марія Можилівська*
- 6 Великодні Свята на Україні**
- 7 Пасторальний лист Ієрархів УГК Церкви в Канаді**
- 8 Watchers of the Paschal Night**
Excerpts from *Yellow Boots* by *Vera Lysenko*
-
- 9 Spirituality - Principles of a Ukrainian Catholic**
- 10 Мами і діти ♦ Mothers and children**
- 11 Українки-полонянки** *Надя Самуляк*
- 12 Trafficking in Women** *Natalka Kocan*
- 14 Good Catholics, Good Priests and Married**
by *John Hewko*
- 15 Ever Wonder About Clergy Wives?**
by *Olenka Hanushevska Galadza*
- 16 Canada's Ukrainian Women Warriors**
Br. Gen. Joseph R. Romanow
- 17 Важливі справи - відгук на відкритий
лист до Голови СФУЖО**
- ОРГАНІЗАЦІЙНІ СПРАВИ
♦ ORGANIZATIONAL ITEMS**
- 19 Від крайової голови ♦ From the President**
- 21 Календар ЛУКЖК ♦ UCWLC Calendar**
- 22 Від моря до моря ♦ From Sea to Sea**
- 27 Особистості ♦ Profiles**
- 29 Многая літа!**
- 30 Вічная пам'ять ♦ Eternal Peace**
- НА КІНЕЦЬ ♦ CLOSING FEATURES**
- 32 Допомога Україні**
Марія Стебельська представляє результати праці
- 33 Музеї та колекції ЛУКЖК**
- 34 Art Contest Winners** write back to us
- 35 Культура і розвага ♦ Culture and Entertainment**
НАША ДОРОГА одержує позитивну рецензію
- 37 In Defence of Choral Singing** by *Roman Hurko*
- 26 Коротко ♦ Briefly**
- 38 Останнє слово ♦ Last word**
Оксана Башук Гепбурн

Листи

... .

Congratulations again on the beautiful and informative **NASHA DOROHA**. I just wait for it because there is so much news about people and places I know.

We, at the Cathedral of Sts Vladimir and Olga have an aging membership, perhaps the average is now 73 yrs. However this year we've been able to elect a young person, Lesia Borys as President who is filled with new and fresh ideas.

Pauline Mirus, Winnipeg

Знаємо, що Редакція відкрито ставиться до пропозицій, зауваг і застережень наших членкинь, тому дозвольте поділитися думками, висловлених на ширших сходинах Свято - Миколаївського відділу.

Ми дуже цінуємо Вашу працю і хочемо висловити Вам велике признання. Особливо нам подобається зміст статей і теми, які порушуєте у статтях.

Як Вам відомо, гаслом цьогорічного – VIII Конгресу СФУЖО – є: "Поки живе мова, житиме народ", а ЛУКЖК є однією із складових частин СФУЖО, тому вважаємо, що нашим обов'язком є реалізувати це гасло в нашій праці і в житті.

Розуміємо, що між нами є такі, що вже не володіють українською мовою і для них повинні бути статті. На жаль, стверджуємо, що у журналі, перевага надається англійській мові.

Також болюче, коли в одній статті мішаються обидві мови рівночасно. Мова – це наш скарб, і її можна зберегти тільки тоді, коли дається про її чистоту.

**Ольга Тарапацька, Голова
Таня Когут, Секретар
Свято-Миколаївський Відділ**

Читаю, радію і люблюся теперішньою "Нашою Дорогою".

Гарна вона і змістом, і своєю формою.

**Микола Бей, член Редакції
"Світла"**

Вітаємо листи до редактора.
Letters are most welcome.

I was interested in your request for Memories of making it in Canada "The Ukrainian Women's Experience." I write some poetry or short essays. I am enclosing a poem I wrote relating memories of my mother who arrived from Ukraine in 1923 and homesteaded on a farm at Valley River, MB. The memories tell a story as seen through the eyes of a child, and later experiences special moments of recollection. Hope you can use it for others to enjoy.

Kay Slobodzian, Dauphin, MB

(See page 10)

Нам приємно, що (є) велике зацікавлення журналом, що журнал є цікавий своїм змістом. Подіємо коментарі з Окружного З'їзду Гамільтону до Вашого розгляду:

- Бажано, щоб дописи на теми медицини були в українській мові; старші членки не володіють достатньо англійською.
- Бажано, щоб дописи про українську вишивку були також в англійській мові.
- Були побажання, щоб не мішати мови у статті.
- Бажано більше статей на духовно-релігійні теми, про обставини в Україні та яка потрібна поміч.
- Членки одногласно просять, щоб обкладинка ЛУКЖК віддзеркалювала характер нашої організації.
- Згідно із нашим правильником користатися рівно обидвома мовами.

**Тамара С. Волощук, Голова
Христина Татарська, Референт
Нашої Дорги
Епархіальна управа Торонто**

I enjoyed reading **NASHA DOROHA**. I must congratulate you for choosing the covers of children artists.

I was impressed to see Northern Nativity by late William Kurelek, and a commentary about him written by Rev. Peter Galadza. I attended Kurelek's lectures and sadly recall his funeral. He was only fifty and requested to be buried dressed in a Ukrainian shirt.

The sponsorship of a child is very actual. Thirty years ago my husband

and I sponsored a girl and a boy from Brazil. The girl graduated and happily married, and the boy became a priest and today is a pastor in New York cathedral.

Mary Slota, Toronto, Ontario

Чекали появи нашого допису про наше святкування Золотого Ювілею в "Нашій Дорозі" (ч. 4/6 осінь 2002, ст. 32). Старались гарно описати, як воно дійсно відбулося. Нас здивувало, що допис появився не лиш скорочено, але багато з нього було опущено. Думаємо, що за 50-літню жертвенну працю наших членкинь належить нам відповідне місце. Як бачимо, місяця не бракувало, бо сторінка доповнена прикрасами і оголошенням. Напевно, це могло бути на іншій сторінці. Рівнож прошу звернути увагу на перший параграф. Чи він Вам звучить граматично написаний? Я так не написала. Скорочення статті втрачає оригінальний зміст.

Галина Кріса, Голова Ювілейного Комітету.

Богданна Гаврилук, Голова Відділу

Congratulations to all those responsible for this new edition and all the interesting articles, art work and the new format. Thanks for taking the initiative and "re-modelling" this very important publication!

May this magazine reach all corners of Canada.

Sr. Valerie and Sisters, Mt. Mary, Ancaster

Call for manuscripts ЗАКЛИК

Шукаємо матеріали для публікацій англійською або українською мовою про життя українців у Канаді від 19-го століття по сьогоднішній день (для антології *Making it in Canada: The Ukrainian Women's Experience.*)

NASHA DOROHA is seeking original manuscripts of a personal, fictional, documentary or historic nature, dealing with life experiences in Canada with a view of publishing an anthology *Making it in Canada: The Ukrainian Women's Experience.*

Please submit manuscripts with name, co-ordinants and return self-addressed envelope with postage to

Editor, **NASHA DOROHA**
1360 Aylmer Rd
Aylmer, PQ J9H 5E1 Canada

ЛЮБОВ

Він нас створив,
Бо нас любив
За нас страждав,
Життя віддав

Ми зродили,
Ми катували,
Страшною жовчю
напували,
Вінець терновий
закладали...

А Він терпів,
бо нас хотів.
Він нас створив
Бо нас любив

Ми – зрадили,
Ми – катували
Гіркою жовчю
напували,
Вінець терновий
закладали...

А Він – терпів
Мовчав, любив
І сам Всевишнього
просив,
Щоб нас простив.

*Марія Можилівська
19.06.90*

Великодні свята на Україні

ВЕЛИКИЙ ЧЕТВЕР

Служба Великого Четверга посвячена згадці про Тайну Вечерю та зраду Юдою Ісуса Христа. День особливого Боговшанування, який називається ще Чистим Четвергом. У храмі відправляється Літургія святителя Василя Великого і на ній зазвичай заготовлюються святі Тайни (або запасні Дари) на цілий рік, для причащення хворих або тих, хто вже при смерті.

Багато віруючих вважає за особливий обов'язок цього дня сповідатися та причаститися і в такий спосіб вшанувати спомин Тайної Вечері. У кафедральних соборах звершується особливий чин "умивання ніг", де правлячий архієрей умиває ноги дванадцятьом священикам, відтворюючи подію Тайної Вечері.

Увечері того ж дня звершується чинопслідування Страстей Господніх, або утрєння, присвячена згадуванню Хрисних страждань Спасителя, читається 12 Євангелій, в яких розповідається про страждання Ісуса Христа, починаючи з прощальної бесіди Його з учнями на Тайній Вечері і закінчуючи похованням в саду Йосифа Аримонейського. Під час читання Євангелій віруючі стоять із запаленими свічками, на відзнаку слави Сина Божого навіть і в час Його найвеличнішого приниження. За побожним звичаєм, після відправи цей вогонь від Страстей віруючі несуть до своїх осель і запалюють лампади, які світять до Великодня.

ВЕЛИКА П'ЯТНИЦЯ

"Благородний Йосиф, з дерева знявши Пречисте Тіло Твоє, плащаницею чистою обвив і, пахощами покривши, у гробі новім положив".

Богослужіння Великої П'ятниці відзначаються дивовижними обрядами, зворушливими наспівами і глибокими за змістом стихирами. Головна їх тема – муки і смерть Ісуса Христа. У центрі величних відправ і зворушливих обрядів – свята Плащаниця.

Ця свята Ікона Христа в гробі стала складовою частиною обрядів вечірні Великої П'ятниці й утрєнні Великої Суботи. Під час тих відправ ми віддаємо святій Плащаниці особливе вселюдне вшанування і поклоніння. А це тому, що на іконі св. Плащаниці кривавими літерами виписана історія спасіння людського роду.

Свята Плащаниця говорить нам і про строгу Божу справедливість, і про безконечну Божу любов, і незглибиме милосердя до нас, грішних. Вона – ніщо інше, як те простирadlo чи обрус, у яке було завите мертве Тіло Христа Господа, коли його клали до Гроба. Обряд виносу й покладення Плащаниці звершувався на вечірні Великої П'ятниці, під час співу стихир на стиховні: "Тебе, що зодягаєшся світлом, наче ризою..." відбувався обхід довкола храму з Плащаницею, що її несли за чотири кінці священики або старші прихожани. Після обходу складали Плащаницю на особливо для цього приготовлений стіл посередині храму: Наприкінці вечірні під час

трикратного співу: "Благообразний Йосиф..." усі тричі клали земний поклін і побожно цілували її. "Божий гріб" був прикрашений квітами, лампадами, а за ним стояв Хрест без Розп'яття з обрусом на його перехресті...

СВІТЛЕ СВЯТО ВЕЛИКОДНЯ

З усіх великих свят нашого церковного року найбільш давнє, урочисте і радісне – це Світле Свято Христового Воскресіння. Воно, як каже ірмос 8-ї пісні пасхального канону ранньої відправи: "Цар і Господь, празників празник і торжество торжеств".

Св. Отці Церкви Христової в особливий спосіб підкреслюють значення і велич цього свята. "Пасха в нас, – каже св. Григорій Богослов у своєму пасхальному слові, – це празників празник і торжество торжеств, яке настільки перевищує всі інші торжества, не тільки людські, але і Христові, що на Його честь відбуваються, наскільки сонце перевищує зорі". А св. Іоан Златоуст у своїй проповіді на Пасху так звеличує Христове Воскресіння: "Де твоє, смертне, жало? Воскрес Христос і ти провалився. Воскрес Христос і впали демони. Воскрес Христос і радіють ангели. Воскрес Христос і життя панує. Воскрес Христос і немає жодного мерця в гробі, бо Христос Воскрес із мертвих і став первістком померлих".

Тому у світлому і радісному дні Христового Воскресіння св. Церква взиває небо і землю до святої, Божої радості: "Хай небеса достойно веселяться, Хай радіє земля, хай празнує увесь світ видимий і невидимий, бо Христос устав, радість вічна".

Календар "З вірою в душі" на 2003 рік
Видавництво "Преса України", Київ

Уривки з

ВЕЛИКОДНЬОГО ПАСТОРАЛЬНОГО ЛИСТА

*Ієрархів УГК Церкви в Канаді до всіх вірних,
духовенства, а особливо до членів ЛУКЖК*

Ісус сказав: "Я прийшов для того, щоб мали життя, і вповні його мали... Я вам це все сказав, щоб моя радість перебувала у вас, щоб ваша радість була повна."

Християнське покликання – це поклик до повноти життя; до життя любові, милосердя і прощення; до життя повної радості і миру у св. Дусі.

Сьогодні світ є в моральному занепаді. Ми це відчуваємо. Можемо полетіти на місяць, а тим часом, починаючи нове тисячоліття християнства, ми ще не навчилися жити разом у мирі. Немає згоди в родинах, в суспільстві, між народами. Всюди бачимо стільки ненависті, насильства, тероризму, несправедливості, захланості. Корупція й скандали в державних урядах, в церкві – явище буденне.

Поминаючи те все лихо, що діється зараз у світі, водночас відчувається, що діється щось нового. Словами Святішого Отця: "Починається "Нова Весна". Згадуючи про срахіття 20-го сторіччя, Святіший Отець сказав, що "сльози 20-го сторіччя є насінням нової євангелізації."

Сьогодні у світі, де стільки безбожності й фальшивого християнства, духовної, мертвеності, Ісус нам ставить питання: "Чи віруєте? Чи віруєте, що я настільки вас люблю, що можу й хочу вас врятувати?"

Св. Павло каже: "Якщо Ісус не воскрес, марна наша віра." Іншими словами, коли Христос не воскрес для нас; коли не панує у наших серцях Христова любов, Христове прощення, то марна наша віра, марне наше проповідування. Якщо у нас, що віримо в Христа, немає жертвенної любові й прощення, то марна наша паска, писанка, марні всі наші чудові Великодні відправи, звичаї. Бо коли вони не походять від люблячого серця, то вони, як каже св. Павло, наче "дзвін брєнячий або кинвал звучний."

На Воскресній Утренні співаємо радісну пісню: Воскресіння день просвітїмось торжеством, і друг друга обнімїмо, і скажїм браття, і тим, що нас ненавидять, простїм все, ради Воскресїння.

Ось правдиве значення Великодніх Свят. Ось дійсна причина радісних святкувань Христового Воскресіння. Ось що дає нам право святкувати – любов, що в унікальний спосіб проявляється у прощенні, у прощенні ворогам. "І тим, що нас ненавидять, простїм все, ради Воскресїння, і заспїваймо:" Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, і тим, що в гробах, життя дарував!

Христос Воскрес!

Watchers of the Paschal Night

Exerpts from *Yellow Boots*

a novel by
Vera Lysenko

... the old lady inspected the eggs first to see if they were white and unspotted, then she washed them and put them in a warm spot, for wax does not cling to cold eggs.

"You read an egg like a book," said Granny, picking up the pen and dipping it several times into the wax to try it. "Into your design you put your wish - love, luck, good health." Holding the egg lightly in her left hand, so that she could turn it round, she wrote the design, working away from herself. As she worked, Granny related to the children some legends regarding Easter eggs. "An egg - that is new life. When spring comes, everything awakes. The egg breaks the shell and brings a new creature to life. Mother Earth is free from the chains of Old Man Frost. The sun dances and brings new warmth."

Granny placed the finished egg into a warm oven to melt the wax, then continued talking as she selected another egg: "The Holy Mother painted beautiful eggs for Pilate to redeem her son. The Three Marys, when they went to visit Christ's grave, brought eggs for the guards, to gain entry."

Now she entered the church and caught her breath at the sight.

When Granny had finished several eggs, she spread them out on a plate so that the children could admire them. There were steeples, oak leaves, windmills, rabbit's ears. "What do all these signs mean?" inquired Lilli, as she examined one. "A horseshoe or oak leaf denotes good luck," replied her grandmother. "Sickles, rakes and windmills stand for the work in the field, which commences with spring." "And why do people exchange eggs?" Granny winked an eye: "A young girl who wishes to marry gives a boy an egg. If he likes her, he will give her one."

The Paschal Night had arrived, beautiful, radiant. Stars lit up the

great dome of prairie sky. As the Landash family approached the church in their wagon, Lilli could see a circle of wagons outside and oxen lying down before them. People from the village, people from miles around were arriving in throngs, and alighting from the wagons. There was a clatter of wagon wheels, lowing of oxen, ringing of high young voices. A bonfire had been lit on the grounds of the church, as the early spring night was cool. The worshippers gathered in small groups in the churchyard and about the bonfire, forming a brilliant picture as the flames lit up the scarlet embroideries and glittering wreaths of the young women, shone on necklaces and coin breastplates, illuminated the white linen smocks and shining leather boots of the young men.

A line of choristers bearing candles moved across the churchyard and circled about the bonfire, chanting a song of resurrection. From the moving throng, constantly shifting about the flames, arose a glorious Easter hymn.

The excitement increased almost to a frenzy as the throng, caught in the spell of the music, shouted, "Alleluia! Alleluia!" Then, dividing again into groups each sang its own song, every song different, like so many choirs, all singing a different hymn, yet all blending together. As they moved about with their long candles, they appeared like clusters of fireflies in the darkness outside the great central blaze. Alleluia! Alleluia! The great colourful mass, moving constantly, created patterns, never the same, subject to light and shade, as the flames lit up faces, costumes, oxen and wagons, and the laughter of children resounded in the chill spring air.

Now she entered the church and caught her breath at the sight. Hundreds of tapers, at the altar, in the chandelier, in the hands of the worshippers flickered in points of light to illumine the way to Jerusalem. The altar was naively and joyously decorated with paper flowers,

embroidered linen towels and sacred pictures. A representation of the tomb had been built, with three Easter loaves upon it, each embellished with a paper rose. Before the tomb were two soldiers on guard. Through the thickly packed crowd, all standing and singing, clouds of incense drifted from the candelabra in the hands of the priest. Lilli could see through the mist of incense the gold and blue embroidered vestments of the priest as he passed solemnly from the altar and then back, chanting to the response of the people. The choir singers in the loft were tirelessly relating the story of the crucifixion, led by the falsetto of the tenor, while

---

Light and spring had returned to the earth, the fields awaited the plough, all life was resurrected..

---

the audience, with bowed heads, joined in the harmony. At first the tempo was slow, mournful, dragged from the hearts of people who had known centuries of oppression; at the same time, it had a kind of healing effect on the hearts of the congregation. They seemed borne into a trance-like state, where the emotions were elevated into ecstasy, and there was evidence of actual suffering as the crowd sobbed, dropped to its knees, groaned in their search for the crucified Saviour. The torments of Christ were shared by the people; they mourned as if for someone newly dead. The feeling of drama was heightened by the constant motion - the crossing of head, shoulder and chest at the mention of the Holy Trinity; the rising and falling of the audience.

Then gladness and excitement swept in waves over the throng. Bowing as the worshippers did, Lillie prostrated herself, touching her forehead to the cold hard floor, rejoicing or weeping as the crowd rejoiced or wept. Something greater than herself, something incredibly ancient had entered Lilli's spirit and filled it with a sense of mystery old as the human race. Light and spring had returned to the earth, the fields awaited the plough, all life was resurrected. 12

Yellow Boots Vera Lysenko, Canadian Institute of Ukrainian Studies, Edmonton
First published in 1954, Ryerson Press

Наша духовність

Spirituality

DESIDERATE

Крокуй спокійно серед гамору та поспіху пам'ятай, який мир може бути у тиші.

Наскільки це можливо, не зрікаючись себе, зберігай добрі стосунки з людьми.

Спокійно і ясно проголошуй свою правду, слухай також те, що кажуть інші, навіть якщо вони говорять не надто розумно, — бо й у цьому є якийсь сенс.

Якщо порівнюватимеш себе з іншими, можеш стати гордим або зневіреним, бо завжди були й будуть гірші й кращі від тебе.

Радій як зі своїх успіхів, так і з планів.

Якою б скромною не була твоя праця, виконуй її самовіддано і добросовісно.

Повір: це справжня цінність проти мінливої долі.

Будь обережна у своїх починаннях, бо світ цей сповнений оман. Але нехай це не заступить тобі справжніх чеснот: багато людей прагнуть високих ідеалів, а життя усюди сповнене героїства.

Будь собою й не опирайся почуттям. Не будь цинічним у любові, бо серед черствості й розчарувань вона єдина вічна як трава.

Приймай спокійно все, що несуть зі собою літа, без гіркоти полишай те, що дарувала молодість.

Зміцнюй силу духа, щоб у несподіваному нещасті стала для тебе щитом.

Лише не віддавай себе на поталу витворам уяви: багато-бо страхів породжують нудьга та самотність.

Дотримуйся необхідної дисципліни, але вмій бути лагідним до себе. Пам'ятай: ти — дитина Всесвіту і маєш право бути тут не менше, ніж зорі й дерева. І чи зрозуміло це тобі, чи ні — повір, що світ цей є таким, яким повинен бути.

Отож, будь у мирі з Богом, що б ти не думала про Його існування, чим би не займалася і якими б не були твої прагнення.

У вуличному гаморі, у метушні життя збережи спокій своєї душі. З усіма своїми пастками, втомою і втраченими мріями цей світ усе ж чудовий.

Будь уважним і намагайся бути щасливою.

Автор невідомий.

Principles of a Ukrainian Catholic

The Synod of Bishops of the Ukrainian Greek Catholic Church has put forward a guiding set of principles to live by. NASHA DOROHA offers them for your consideration and adaptation.

1. I live with faith in Jesus Christ according to the teachings of the Church. I help society through my personal life in God's grace. I respect the image of God in each individual. I avoid superstitions and sorcery/fortune telling.

2. I respect my own body as a temple of the Holy Spirit, not defiling it with alcohol, tobacco, narcotics, sexual immorality. I counter these with the wisdom and strength of the Gospel and Christian morality. I strive to influence the media, in order that they reflect a Christian culture.

3. I admit that I belong to Jesus Christ. I embody my faith in my daily life and work. I take part in the Divine Liturgy and cleanse my soul through the Sacrament of Reconciliation.

4. I conscientiously fulfill all my responsibilities. I put forth effort to overcome discord, evil and hatred between people. I learn to value societal unity through participation in community and political life.

5. I thank God for the gift of life. I protect human life from conception to natural death. I help the sick, the defenseless, and those without rights.

6. I preserve chastity in the married as well as single state. I cultivate married love and strengthen the family through common prayer and mutual respect and care. I keep marital faithfulness. I educate children and youth through my personal Christian example. I help them to withstand temptations.

7. I practice selflessness. I do not envy the common or individual good of my neighbour in the material, spiritual and intellectual spheres. I do all that is possible not to take or give bribes.

8. I search for the truth and just laws. I respect the rights of others in their search for the truth and well-being. I oppose all forms of violence.

9. I respect the natural riches of the Earth as God's gift and use them prudently.

10. I live in the hope which God gives me. I courageously and patiently endure trials. I strive by my good deeds to bring the Kingdom of God closer.

MAMI i DITI

o
t
h
e
r
s
&
c
h
i
l
d
r
e
n

MNOHAYA LITA!

Love and embraces
to all mothers
humble and
powerful,
young or old,
rich or poor.
You are beautiful,
giving,
much loved
and the reason that
we enjoy the glory of
life.
We thank you.

The Treasure Box

I opened up my Treasure box
of memories today,
And spilt the contents on my bed
Before I knelt to pray.

I touched a faded handkerchief
My mother used to wear,
And felt a special moment
Of her loving presence near.

I searched the sad array in hope
To find the love she had shown,
Each piece held some connection
To the life that I had known.

I never knew her hardship
As she struggled through the years
I only knew the comfort
As she brushed away my tears.

The early break of dawn would find
My mother on her knees
In prayer to thank the Lord on high
For blessings such as these.

She never had a microwave
Or television set,
There was no electricity
And cash was hard to get.

She never had a telephone
Or nifty fax machine,
She walked to visit relatives
To help or share their pain.

She kept the house and baked the bread
And taught our daily prayers,
She gave attention to our needs
And listened to our cares.

Among the broken necklaces
And worn out Rosaries,
I found a solace to my soul
While I was on my knees.

These memories are treasures
That no one can take away,
I place them back into my past
To safely lock away.

So when I'm feeling lonely
Or my day is full of tears,
I open up my Treasure box
Of happy childhood years.

If I could leave in any way,
A keepsake of her love,
I pray to God for guidance
And His blessings from above.

Kay Slobodzian

Мама і Діти

З любов'ю та
вдячністю,
З обіймами та
поцілунками
Вітаємо кожну
Маму
З нагоди її дня.
Мама – це вступ на
світ,
Мама – це
притулок, потіха та
порада в потребах,
Мама – це сміх, і
радість, і сльози, і
біль.
Мамі велика подяка
за усе

МНОГАЯ ЛИТА!

Українки-полонянки — біль чи ганьба?

Some 200,000 Ukrainian women have been enslaved in the sex-trade business. This scandalous situation needs to be addressed. Many prominent women, including Senator Hillary Clinton are doing so. Perhaps UCWLC might consider working with its Ukrainian sisters to resolve this tragic situation?

Надя Самуляк

Кілька років тому публікація в російськомовній газеті "Факти" про те, що шкільна вчителька займалась продажем дівчат в Об'єднані Арабські Емірати, викликала різке обурення освітян.

Як повідомлялося в цій же статті газети "Факти", в Черкасах затримані чотири керівники фірми "Діана-Л", яка займалась цим прибутковим бізнесом.

Мабуть, не потрібно зайвий раз називати ті причини, котрі спонукають дічат і жінок шукати заробітку в інших краях. Причин багато, а коротко це можна назвати пошуком кращої долі, тим більше, що різке погіршення економічної ситуації в Україні супроводиться і дискримінацією проти жінок на ринку праці.

Представниця Дніпропетровського центру "Жінка для жінки" пояснює:

"Більшість наших клієнтів —

жінки. Права жінок постійно порушуються. Жінок часто звільняють першими. Або роботодавці не наймають жінок, тому що бояться, що ті завагітніють. Якщо жінку наймають на роботу, їй кажуть: "ніяких дітей, ніякої вагітності". Оголошення, в яких сказано "жінка до 35 років без моральних упереджень для надання послуг" настільки поширені, наскільки вони є образливими і дискримінаційними. Більшість людей, які закінчують школи й університети з відзнакою — жінки, але потім вони зникають: їх немає в управлінні державою, і немає навіть в малому бізнесі."

Хоча сьогодні мало офіційних даних стосовно торгівлі жінками з будь-якої країни, дослідження свідчать, що ця проблема поширена. Міжнародна жіноча правозахисна організація Ла Страда-Україна повідомила, що з України вивезено близько півмільйона жінок. Один зі старших співробітників міліції в Донецьку, який активно бореться з торгівлею людьми, сказав:

"Кожного місяця 50-100 дівчат їдуть з Донецька до Туреччини та інших місць. В деяких містах 95% дівчат виїхали до Греції або Туреччини, аби займатись проституцією. П'ять років тому таких дівчат обманом заманювали в інші країни, а тепер вони часто їдуть туди добровільно, щоб заробити гроші."

Він сказав, що особисто знає кількох жінок, яких уже було

депортовано по кілька разів, але вони міняють паспорт і намагаються знову поїхати.

Міліціонер з іншої області, який займається подібною роботою, сказав, що минулого року одна жінка поїхала до Туреччини, щоб працювати повією, і навчилася продавати жінок. Вона познайомилася з потрібними людьми, повернулася і знайшла двох-трьох дівчат, привезла їх до Туреччини, продала їх своєму власному сутенеру. Таким чином вона отримує 5-6 тисяч доларів, що для української жінки фантастична сума за не надто важку поїздку. Їм це подобається і вони роблять це часто і в різних місцях.

На жаль, жінки, які є колишніми жертвами торгівлі, часто вербують нові жертви і відрізнити від справжніх постраждалих їх буває складно. Ось один із прикладів:

"Чотири молоді українські жінки знаходились в нічному клубі, коли до них підійшла ще одна молода жінка і запропонувала роботу в ресторані в Македонії. Коли жінки прибули до Македонії, їх привезли до секс-клубу, де змусили займатись проституцією. На відмову робити це їх жорстоко побили. Одна з жінок змогла зателефонувати родині. Мати звернулася до НУО (не урядові організації) в Києві, щоб спробувати встановити місце знаходження жінок. НУО вдалося звернутися до македонської поліції і добитися порятунку жінок."

Коли поліція знайшла їх, вони були з контрабандисткою. Спочатку поліцейські не здогадалися, що п'ята жінка контрабандистка, тому що вона була такою ж молодю, як і інші."

Не заперечуючи всі негативи сучасної України, які буквально виштовхують молодь на Захід, а останнім часом і на Схід, все ж мусимо визнати головним негативом людей, які покидають рідний край, брак патріотизму та низьку мораль. Звичайно, серед проданих (вірю в це) переважна більшість дівчат обдурених.

Та чимало з них вважають професію повії не гіршою від інших. Вони знають, куди і навіщо виїжджають. Вони також знають, що доведеться чималі відсотки віддавати сутенеру, та навіть не уявляють тих жахливих умов праці та насильства, які супроводжують торгівлю людьми. В країнах призначення жінки ризикують бути побитими, зґвалтованими і навіть вбитими.

Хоча секс-індустрія є однією з основних сфер роботи постраждалих від торгівлі, таких людей змушують займатися жебрацтвом, працювати в нелегальних майстернях, в сільському господарстві, займатися хатньою роботою та іншими видами примусової праці. Більшість з цих людей є жінки.

Тому й не випадково запобігання торгівлі жінками — це те основне завдання, що його поставили перед собою неурядові жіночі організації України.

Безперечним лідером серед таких НУО є міжнародний жіночий правозахисний центр Ла Страда-Україна. Інформування громадськості, тренінги для правоохоронців, соціальна допомога жертвам торгівлі, включно з телефоном довіри — це основна діяльність Ла Страда-Україна. Статистика повернень потерпілих від торгівлі людьми за даними цієї організації охоплює 25 країн

майже з усіх континентів земної кулі, де "шукали щастя" українки від Албанії до Японії.

Як досліджують працівники Ла Страда-Україна, показовою і повчальною повинна бути для керівників тієї чи іншої області України кількість жінок, потерпілих від торгівлі людьми протягом останнього часу (січень 2001 - червень 2002) — тут першість мають Крим, Луганська, Миколаївська, Дніпропетровська області.

І ще одна закономірність виявлена останнім часом. Якщо кілька років тому контрабандистам і сутенерам легше було обдурити мешканок великих міст, то тепер вони активізували свою "діяльність" у провінційних містечках і навіть в селах.

Ось тут велике поле діяльності відкривається для громадських організацій, які є переважно у великих містах. А інформувати про можливий обман, про фактичну ситуацію з безробіттям на Заході, про всі ті ризики, на які наражається жінка, виїжджаючи за кордон, зрештою, попередити людей про небезпеку і підказати можливі виходи з критичної ситуації — цим займаються сотні тренерок Всеукраїнського жіночого консорціуму, до якого увійшли понад 160 жіночих НУО.

Психологічну допомогу жінкам надає міжнародний гуманітарний центр "Розрада". За підтримки американського фонду "Winrock International" в багатьох областях України діють центри "Жінка для жінки", які активно працюють з молоддю свого регіону. Окремі факти стверджують, що ця робота має позитивний вплив на жінок, які беруть в них участь.

Та, на жаль, багато людей вчаться на власних помилках.

Певно, й цими днями з якогось українського містечка від'їжджає автобус із групою молодих веселих дівчат, яких хтось загітував випробувати "своє

щастя"... Можливо, вони навіть бачили деякі застережливі документальні фільми про долю своїх ровесниць або читали у пресі про щось подібне... Але вони вірять, що їх таке нещастя обійде, що вони зароблять багато грошей а, як пощастить, то й чоловіка багатого знайдуть...

Дай Боже розуму нашим дівчатам!&

Надя Самуляк, журналістка, крайова голова НУО, Суспільна Служба України, яка є сполучена з Українською Суспільною Службою, Канада.

Trafficking in Women - Why does it happen?

by Natalka Kocan

Tetiana was 17 years old. With dreams of a well-paid waitressing job in Germany she left her home in Brody, a small town in western Ukraine. Together with her friend, they travelled by car, 'chauffeured' by a man named Serhiy. Arriving in Germany, the young girls were taken to a house where they were beaten and locked in separate rooms. Their passports were confiscated and they were repeatedly brutalised. This is how Tatiana and her friend ended up in

the sex trade industry.

Tetiana's story, unfortunately, is not unique. Many women, lured by promises of well-paid jobs abroad, accept the services of migrant traffickers. Seemingly lucrative offers for work as waitresses, dancerers, nannies or au pairs, turn out to be something very different.

Upon arrival in the country of destination, typically, the passports of these women are confiscated. Once firmly trapped within an illegal migration environment, they are vulnerable to abuses such as bonded labour and forced prostitution. These women experience gross violations of basic human rights. They are deprived of most, if not all, of their earnings. If they are fortunate to escape or to be assisted by the local authorities, they have little prospect of returning home: the women lack money and travel documents, and they fear stigmatization upon their return.

Economic and political instability are the root of the problem. In Ukraine, 60-70 percent of the unemployed are women. Typically, they are paid less than men and they are the first to be fired. With economic opportunities lacking, and a desire for a better life, these women are vulner-

able to being duped and exploited by a very well organized trafficker.

Trafficking in women is a phenomenon with global dimensions. This problem transcends borders and it is a reality for almost every country in the world. Canada is not free of it either. Ukrainian women can be found in the sex trades of Toronto and the Golden Horseshoe, Montreal, Vancouver and Edmonton.

Of the postcommunist countries, Ukraine, Russia and Moldova are the main sources of sex slaves. This has even been dubbed the "Natasha Trade" and prostitutes from eastern Europe are often referred to as "Natashas".

Traffickers know that they can reap huge profits while facing a relatively low risk of prosecution as in many countries legislation addressing the traffic of persons is weak or ineffective. This is also fed by the powerful silence on the part of women themselves. Needless to say, they are traumatized by their experience.

Due to the clandestine nature of the industry it is difficult, if not impossible, to know the exact number of women trafficked. However, the available figures define the scope of the problem. The United Nations estimates that 4 million people are trafficked throughout the world each year, generating a profit of up to \$US 7 billion annually. "Holos Ukrainy", a Ukrainian parliamentary newspaper, recently wrote that 120,000 Ukrainian women were trafficked from Ukraine last year alone.

According to the U.S. State Department, trafficking in women and children is now considered the third largest source of profit for organized crime, only behind drugs and guns.

Natalka Kocan is a Canadian with Ukrainian roots. She lived in Kyiv for several years where her work focussed on the prevention of trafficking in women. There, she developed first hand knowledge of the seriousness of this problem. She now lives in Ottawa.

What can I do?

Locally

- organize a special group at your UCWLC Branch or together with other Ukrainian or other Canadian women's associations to learn more about this abuse of women
- get a speaker to talk to you about it. Invite the media.
- Raise money to start a trafficking of women fund to assist Ukrainian women who have found themselves trafficked to Canada
- disseminate information on the issue in your communities - in the form of brochures and pamphlets
- write articles and submit to your local newspapers

Nationally

- establish a national committee to develop an action plan
- twin with other Ukrainian and international organizations with experience in this matter like the UN, Status of Women, Human Rights Watch, Suspilna Sluzhba; ask the Ukrainian Canadian Congress to assist
- Twin with a Ukrainian Catholic women's organization in Ukraine to become better informed and to help them
- Develop an action plan for UCWLC Branches
- Lobby your Members of Parliament and other government offices to raise the profile of the issue. Seek their support.
- Develop information materials such as pamphlets and send these to NGOs in Ukraine for distribution and raising of awareness
- Develop a project proposal and submit it to CIDA for funding

What can you add to this list?

OBH/NK

A HUNGER MOST CRUEL

The Human Face of the 1932-1933 Terror-Famine in Soviet Ukraine

Short stories by:
Anatoliy Dimarov,
Yevhen Hutsalo,
Olena Zvy chayna

Translator: Roma Franko
Editor: Sonia Morris

288 pp. 2002. Canada:
\$12.95 plus GST; outside
Canada: US \$10.95

Language Lanterns Publications

2298-130A Street
South Surrey, BC V4A 8Y5
FAX: 604-538-4957 TEL: 604-538-9832

www.language lanterns.com
soniavmorris@shaw.ca
roma.franko@rogers.com

Good Catholics, Good Priests - and Married

John Hewko

My grandfather was a married Catholic priest. And so were my great-grandfather and his father. There probably would have been a fourth generation of Catholic priests in my family, except that my grandfather had three daughters. Three generations of married priests who were as Catholic as the pope.

As the debate heats up within the Roman Catholic Church over the celibacy of priests, many Catholics are missing the fact that the church already permits married priests. It has done so, at least with respect to Ukrainian Catholics such as my grandfather, for more than 400 years.

Although in the 16th century most Ukrainians were Orthodox, a significant portion of the Ukrainian lands had been incorporated into the Catholic Polish-Lithuanian Commonwealth. In 1596, the Ukrainian bishops and the papacy entered into the Union of Brest, pursuant to which the Ukrainians agreed to join the Catholic Church and to accept fully the authority of the pope on all matters of faith and dogma. In return, the Ukrainians were permitted to retain their Orthodox liturgy and rites and to continue the tradition that priests (but not bishops) could be married.

The popular view of many in the United States that a Catholic priest cannot be married stems from the misperception that the terms Catholic and Roman Catholic Church are synonymous. In fact, the Universal Catholic Church, under the pope's tutelage, is comprised of many particular churches, or "rites."

The vast majority of Catholics in the world belong to the Roman (or Western rite) Church, which does not permit its priests to marry. But

numerous Catholics belong to one of the many Eastern Catholic Churches; these include the Ukrainians, the Maronites, the Chaldeans and the Melkites.

They are not Orthodox and are no less Catholic than members of the Roman rite. But their priests can be married.

Although the spiritual and scriptural arguments that support celibacy are noble and complex, the concept of mandatory celibacy is not rooted in theological considerations, nor is it a dogma of the Catholic Church. Rather, it gathered momentum in the Middle Ages in response to a number of historical factors, became firmly entrenched with the Council of Trent in the mid-1500s and is today an obligatory disciplinary rule imposed by the Roman Catholic Church on its priests.

But times have changed. The institution of priesthood and with it the church are in intense crisis and face an acute shortage of clergy.

Since 1970, the number of men studying to be priests in diocesan seminaries has decreased dramatically, from more than 17,000 in 1970 to 3,400 in 2001, and in religious-order seminaries from more than 11,000 to 1,500.

Although there are indications that the situation is improving in selected dioceses, the time is ripe for a frank and open discussion within the Roman Catholic Church in this country as to the wisdom of mandatory celibacy. Celibacy has served for many centuries as a powerful symbol of dedication to faith and vocation, and priests who have voluntarily, unswervingly and selflessly followed its call deserve our highest praise and admiration. Celibacy has also removed from priesthood the

potential distractions of married life, the responsibility of raising children and the financial burden of maintaining a family.

The institution of celibacy has functioned reasonably well over time, and there is an inherent danger in taking radical action during a crisis that may be only a short-lived occurrence in a historical period marked by spiritual and moral decline.

Yet some change is needed. By all accounts, my grandfather was a dedicated, compassionate and very popular priest. His wife, children and grandchildren were generally not a distraction but a source of additional strength, experience and wisdom. In the Ukrainian Church the families of priests are often a wellspring of future clergy, and the wives of priests make an invaluable contribution to the spiritual and charitable life of the parish and local community.

Many young Catholics have the talent, energy and inclination to enter the priesthood but are denied access because, after considerable reflection, they honestly doubt their ability to adhere to celibacy.

Although the option of celibacy should be kept open for those priests who want it, the shortage of priests is real, and the pool of potential candidates would increase dramatically if mandatory celibacy were abolished.

The beauty of any such reform is that there is little need to gaze into a crystal ball and experiment: The Catholic Church today already has married priests and they appear to be doing quite well. ✍

John Hewko is an attorney and a visiting scholar at the Carnegie Endowment for International Peace, Washington D.C. He wrote this for The Washington Post.

Ever Wonder About Clergy Wives?

Автор з гумором ділиться особистими спостереженнями

Olenka Hanushevska Galadza

Ever wonder what your priest or deacon's wife, the "Dobrodijka", does when you don't see her in church? Last Sunday, you might have observed her single-handedly struggling to keep her children in "model" form during the long Divine Liturgy (complete with the even longer sermon that her husband was trying to deliver, side-tracked by his peripheral view of the squirming children.) You might have noticed how she desperately avoided the disapproving looks from neighbouring worshippers after her 2 year-old threw a tantrum in the centre aisle— during the Consecration, no less! Or you might have

noted that she was late, or not there at all.

During the week, you know she answers telephone questions that range from: "What is the baptismal *kryzhma* (robe, or white cloth) and how big should it be?" to "When are they selling varenyky?" You know she's at home with small children, or working outside of the home. You know that she is highly visible in the parish, or keeps a low profile because of family, work, or health constraints. Do we know, or care, much more? Do we ever wonder about the priest or deacon's "flip side", — that wife who takes care of the mundane and ordinary, and yet, is the life companion and personal spiritual nurturer of our spiritual leaders? What we don't know may be that the Dobrodijka is often the first to share the joys and sorrows of parishioners during birthing and dying, marriage and baptismal preparation, separation and other times of crisis. She may be far from her own home, family and friends. She may have special talents, left a meaningful career because of relocation, have a wacky sense of humour, or suffer from depression. The time and effort her husband spends ministering to others may leave him exhausted by the time he comes home. After an often-rushed supper, he might be out again for a parish meeting, church service, hospital visit, or just an evening of in-coming phone calls. At this point (somewhere between the dishes and the phone), Dobrodijka just doesn't feel justified in bringing her own "problems" to the fore. After all, she not only agreed to her husband's ministry, but most often, entered it with a calling of her own. Ministering to others puts one's own problems in perspective, — until burnout. Mutual support and spiritual renewal are essential to those

in our Church's ministry. It was with this idea in mind that the first Clergy Wives' Retreat of the Eparchy of Toronto was organized almost 20 years ago by Dobr. Irene Galadza of Brampton, Ontario. In attendance were about 20 wives, mothers, and professional women who came out of curiosity and left assured that with the continuous mutual support of clergy wives, they could help to build a stronger church. This retreat has taken place annually since then and doubled in size. It is a time for serious reflection and lively, humorous discussion. As one clergy wife put it: "Whatever my role in the parish might be, I would think that if my husband were not a priest, as a Christian, I would be living my life exactly the same way."

We all have voiced or unvoiced expectations of the priest's wife, just as we do of the priest. This is common in many denominations around the globe, since most churches (except the Roman Catholic Church), have an option for clergy to marry. The desired traits of a priest and his wife are clearly stated in St. Paul's First Epistle to Timothy, for example: "The women should be serious, not gossips... temperate and entirely trustworthy (3:11)." These are the traits towards which all Christian women, not only clergy wives, should strive. Every Dobrodijka is fully and constantly aware of this standard— just as she is of her title (Dobrodijka = "doer of good"!), and of how sinfully short she falls from it. As Christian women, we should not impose more expectations on her than we would on ourselves. During this 20th anniversary year of the Toronto clergy wives' retreat, please pray for the women behind your parish priests and deacons.✠

Olenka Hanushevska Galadza has been a clergy wife for 21 years, and lives in Ottawa with her husband, Fr. Peter, and three children.

Canada's Ukrainian Women Warriors

by Joseph R. Romanow

Під час Другої світової війни близько 40,000 канадців українського роду брали участь в акції в Європі. Було багато й жінок. Генерал Романов знайомить нас з ними.

Brigadier General Joseph R. Romanow

At the invitation of the Ukrainian Social Club in Manchester, England, forty Ukrainian Canadian servicemen, serving in the Canadian army, navy and air force overseas, assembled to be feasted at a traditional Ukrainian Christmas on 7 January, 1943. On the initiative of Flight Lieutenant Bohdan Panchuk

of providing social contact in a Ukrainian environment. The organized themselves as the Ukrainian Canadian Servicemen's Association (UCSA).

With forty thousand Ukrainian Canadian men and women serving overseas, UCSA rapidly outgrew its Manchester origins. The UCSA executive asked the Ukrainian Canadian Committee, and its secular and religious affiliates in Canada, for financial assistance. Within a year, UCSA had leased a handsome five story building at 218 Sussex Gardens from the centuries-old Paddington Parish Church in London. The building's ground floor consisted of a large lounge area and a substantial kitchen. The second floor housed an office and the ladies' sleeping quarters. The top three stories accommodated the men's quarters.

weeklong leave in London. There was no recognition of rank at UCSA: We were there only because we were Ukrainians.

At UCSA, members could meet socially, sing Ukrainian songs and celebrate Ukrainian religious holidays at Easter and Christmas in traditional style at large 'get togethers'. Captain Father Michael Horosko, the Ukrainian Catholic Chaplain, and Captain Father Samuel Sawchuk, the Ukrainian Orthodox Chaplain, celebrated mass in the Club lounge on alternate Sundays. It became a home away from home. The Club served as a base for Ukrainian military members on leave in London allowing them to enjoy the theatre, its beautiful parks, its historic sights, its museums, and even its pubs.

A few members, such as UCSA president F/Lt. Panchuk, stationed at Canadian military headquarters and units in London, chose the Club as their place of residence. They devoted all off-duty time to the affairs of the Club. They became the Club's executive. Except for Panchuk, all were women. Corporal Anne Cherniawsky from Vegerville, Alberta, whom the UCSA monthly Newsletter described as "a scintillating bundle of energy doing

Corporal Anne Cherniawsky

Corporal Emily Winarski

Sergeant Helen Kozicky

Lieutenant Ann Crapeve, BEM

of Saskatoon, the group decided to form an association of Canadian men and women of Ukrainian origin serving in Great Britain, as a means

of providing social contact in a Ukrainian environment. There was no permanent staff at UCSA. All chores were voluntarily performed by the service men and women staying on weekend of

the work of ten men," was the Club Director, Corporal Emily Winarski, Mundare, Alberta, was the Assistant Club Director. Sergeant Helen

Kozicky, Calgary, was the Club Secretary and eventually head of UCSA's Rehabilitation committee, corporal Mary Wasio, from Komarno, Manitoba, was general duties executive member. Lieutenant Ann Crapleve from Winnipeg, was the Club's financial wizard. For her numerous accomplishments she was invested with the British Empire Medal by King George VI in Buckingham Palace.

The ladies not only ran UCSA's Club, they provided a cheerful feminine touch to enhance the stay of military members on leave. Many women military members such as Betty Kyca, Dorothy Tesky and Tina Smylski were regular visitors at the Club. Lieutenants Minnie Hnatiuk and Liuba Sawchuk, two nursing

The UCSA Services Club, 218 Sussex Gardens, Paddington, London, England

sisters at the 22nd Canadian Army Hospital in Surrey, stayed there on their off-duty weekends. (I had the good fortune to marry the latter.)

Several Ukrainian Canadian servicewomen were decorated for gallantry in action. Lieutenant Judy Anne Hovorka received the Military Medal for Gallantry in Action. Lieutenant Nursing Sisters Valerie Hora and Anne Halabuza were Mentioned in the Dispatches for Gallantry and Distinguished Service. Private Helen Kowalchuk received a Commendation for Gallant Action. They were the unsung heroines who did not falter when duty called on them to excel. ♪

Brigadier General Romanow, retired, was one of two generals of Ukrainian descent in the Canadian Armed Forces. Currently, he is writing the family's history.

Важливі справи

Перегляд великих тем, які торкають нас. А яка Ваша думка?

Issues and Opinions

A look at subjects that touch our lives. What is your view?

"Відкритий лист" редактора до новообраної голови СФУЖО

(НАША ДОРОГА, зима 1/7, ст. 37) порушив кілька важливих справ. Одержано кілька коментарів, які переважно стосуються мови.

Ваш лист до новообраної голови СФУЖО пані Марійки Шкамбари нас стривожив.

СФУЖО має завдання координувати працю українських жіночих організацій. Жіночі організації у різних країнах нашого поселення самі розробляють плани своєї діяльності під проводом своїх крайових управ. Знаємо, що кожна країна має свої політичні устрої, закони, економічні обставини; концепції задержання змісту українства у кожній країні мають інші можливості. Однак, пріоритетом організованого жіноцтва було і є збереження українських духовних вартостей. У своїх країнах поселення, жіноцтво сміло висловлює побажання, думки і навіть вимоги. На VIII Конгресі СФУЖО ми мали наших високоосвічених представниць-делегаток різних професій. В них виростало глибоке

почуття приналежності до українського роду та задекларована українська ідентичність.

Гасло Конгресу "Поки живе мова - житиме народ" (цитат мит. Іляріона Огієнка) – це потреба сьогодення. Воно повинно бути застановою і стимулом для праці організацій, установ за повернення утрачених прав нашої мови у наших українських середовищах. Особливе значення має те, щоб почуватись повноцінною людиною. Митрополит Кир Максим Германюк сказав: "Рідна мова - це зміст і усе багатство релігійно-національної культури."

VIII Конгрес СФУЖО надав провідне значення збереженню українського етносу. Українська мова у делегаток 18-ти країн світу була засобом спілкування, престижу і вияву гідності. Їхня приналежність до культур країн

свого поселення дала їм самозбагачення та своєрідність. Таким чином вони сформуливали своє внутрішнє українське "Я". У своїй організаційній діяльності вони стараються спрямувати активність і співжиття з молодим поколінням, передаючи їм провідні місця в житті української церкви і громади (приклад Англія і Бразилія). Вони шукають і плекають мову, бо через мову живе духовність і своєрідність громади - і так вони збагачують скарбницю української культури в громаді та у світі.

Щодо євреїв. Євреї є володарями у світі своєї національної зрілості. Єврейська релігія - це атмосфера національного виховання. Особливо роль родини - це скарбниця духовного росту євреїв. Матері є ініціаторами великих виховних проєктів. Гляньмо на ініціативу і проєкти пані Брофман (колишня голова

Єврейського Конгресу Канади). Це запорака живучості у Канаді євреїв та збагачення культурних надбань євреїв молодого покоління.

Добре обдумана передконгресова праця відображалась на сторінках нашої української преси. Цікаві підсумки у звітах віддзеркалювали рекомендації і резолюції. Сьогодні ми маємо високоосвічених членок різних професій, які працюють у державних інституціях, професійних фірмах, виховних установах та на відтинку української громадськості. Вони висвітлюють на міжнародних зустрічах, конференціях, конгресах багато українських політичних і професійних справ, поширюють багато знань про Україну в світі. Представниці до ООН від Федерації ясно ставлять справу "хто ми є, де ми є і чого ми прагнемо". Стараються, щоб питання їхніх завдань демократичним способом досягли правди.

Сімнадцятий Конгрес Українців-Католиків у Вінніпегу - пояснив дуже докладно вислів "єдність". Це ціль - знайти спільне поле праці, спільні напрямки, які є основані на Христовій науці. Гасло було "Єдність Української Христової Церкви в українській культурі" (1992 р.)

Інші вислови, які Ви згадуєте, це багатство народної мудрості і

TO: Eparchial Presidents and League Members

After the last Congress in Regina, it is our great pleasure to announce that now we have a permanent home in Winnipeg for all our archives pertaining to the Ukrainian Catholic Women's League of Canada, which is under the direction of our newly elected National President.

If any person out there is aware of any material of historical value that is stored in your basement from previous conventions, please forward to:

National Archives
c/o Ollie Evanyshyn
Archives Chairperson
233 Scotia Street
Winnipeg, MB R2V 1V7

творчої уяви. Так висловлювався про це знаний педагог Константин Ушинський. Ми віримо, що сьогодні членство жіночих організацій є і буде носіями знань та ідей української спільноти, а за Іваном Франком: "...що за мільйони мусиш дати Ти одвіт".

*Ірена Вжесневська з одобрення
Епархіяльної Управи ЛУКЖК
Торонтонської Епархії*

Canada, 2002 Census

■ 1.2 million Canadians self-identified as being of Ukrainian origin; that's 200,000 more than the previous census.

■ Mother tongue* languages

English	17,500,000
French	6,800,000
Chinese	493,000
German	455,000
Polish	220,500
Ukrainian	157,400
Russian	96,700

Since 1996 Ukrainian has fallen below the top ten languages spoken in Canada

*Mother tongue – The first language learned at home in childhood and still understood by the individual at the time of the census.

Кілька моїх думок до Вашого Відкритого листа до голови СФУЖО.

1. Гасло Конгресу, "Поки живе мова, житиме народ", на мою думку, дуже сильне гасло. Ви пишете, що 80% нашої спільноти вже не володіє материнською мовою. Якщо так, то дуже сумно. Але чи ми маємо казати "не тратьте куме сили, спускайтеся на дно"? Одиниці це кажуть, однак ті, що стоять у провіді народу, того не повинні казати, а змагатися. Ми є щасливі в Едмонтоні. Епархіяльна управа ЛУКЖК веде свої сходини і їх протоколює по-українськи помимо того, що декому треба допомагати. Я, як колишня епархіяльна голова, і секретарі писали та висилали до 32-х відділів обіжники по-українськи

і по-англійськи. Відділ ЛУКЖК Катедри св. Йосафата (120 членкинь), до котрого я належу і була його головою, ще тепер веде свої сходини і протоколює по-українськи. Чому я це все пишу? Бо нам треба вірити у збереження рідної мови, вживати і шанувати її, як найбільший скарб. І цю віру у свою мову, себе і свій народ, НАША ДОРОГА повинна б передавати своїм читачам. Друковане слово – це велика сила. А що, як не українська мова, буде лучити українців східної і західної діаспори та України? Якою мовою буде послуговуватися Церква?

2. У євреїв багато чого можна навчитися. Я не ставила б на першому місці мову, а ЄДНІСТЬ, про яку Ви згадуєте. Зрізничкована ЄДНІСТЬ у демократії є конечна і дуже побажана. Чи ми доросли до неї? А рости треба, в ім'я нашого збереження тут, і росту й розбудови України там. Але включаючи мову, ключ до її серця.

3. Справа "молодших професійних жінок". Від номінаційної комісії КУК я зверталася до 12-ти молодих, здібних професійних людей, чоловіків і жінок, стати головою! Безуспішно! Тоді попросили молодого, здібного професійного "новоприбулого", який був в Канаді тільки три роки. Він з ентузіазмом кинувся до праці і прекрасно очолює відділ вже другу каденцію. З ним вже є тепер і молоді заступники голови, і скарбник та інші, і праця ведеться українською мовою. Ми живемо, ми передали молодшим.!

Оля Саварин, Едмонтон

Ширлі Лісовська • Shirley Lisowski

Недавно я мала нагоду на парафіяльній вечері сидіти з молодшими жінками та спитала їх, чи вони думають записатися до Ліги. Одна з них запитала, що Ліга робить і чому я належу до Ліги.

Я розповіла про нашу працю та цілі. Додатково усвідомила собі, що я належу до Ліги – бо де б я не була, я маю тисячі сестер – членів по Канаді. Як приємно приїхати на чуже летовище, а там чекає членка з Ліги, яка відвезе до готелю або навіть до себе на час Конгресу або Конвенції. Скільки годин ці жінки посвятили через довгі роки на цю працю! Скільки жінок уживають свої авта, щоб завезти делегаток від готелю, до залі, або їдуть по місту збирати своїх членів на місячні сходи.

Цього року я мала нагоду бути присутня на кількох похоронах наших довголітніх членок. Мені дуже подобається, що часто багато членів приходять шанувати пам'ять своїх посестер та віддати пошану за їхню працю для нашої Ліги. Прошу всіх не забути про наших старших членок – тих, що може вже роками не могли бути на сходах або навіть роками не були спроможні заплатити вкладку. Пригадаймо ті роки, коли вони для нас працювали і даймо їм ту пошану з прапором та свічками. Вони на це заслужили.

В мене немає рідного брата чи сестри і я чуюся дуже щаслива,

From the National President Від крайової голови

що я знайшла не тільки у Вінніпезі, але по цілій Канаді велике число жінок, яких я визнаю як сестер. Вони є, коли мені тяжко як голові Ліги, або як щось недобре в родині станеться. Ті ваші картки, квіти, торти та тістечка є знак, що хтось про мене думає, і це пом'якшує тяжку ситуацію.

Цього року, коли святкуватимемо День ЛУКЖК, подумаймо про наших посестер та зробім рішення, що ми будемо щедріші відносно наших посестрів і активно будемо їх підтримувати як в добрих, так і в смутних часах. Простім тим, що наш скривдили, та просім прощення від тих, котрих ми образили. Тоді наша Пресвята Мати нас обійме, як улюблених доньок Свого серця.

Last week I decided that it was time to bring some order to the chaos that is my home UCWLC office. As I moved papers from one pile onto another, I came across many photos from my years as Winnipeg Archeparchial President and more recent ones as National President. As I reminisced over the events depicted in these pictures, I thought "What is the most important thing for me about being a League member?" It did not take long to realize that it is the friendships that developed with UCWLC members over the years not only in my own parish, in Winnipeg, but across the whole country.

Traveling across Canada to various Conventions and Congresses, I have seen many examples of this friendship extended to myself and others. There is always a UCWLC member at the airport waiting to

meet the delegates as they arrive. Many members open their homes to host out of town guests for the weekend. Others offer to drive delegates from the hotels to the site of the Conventions or Congresses. How willingly these people give of their time, resources and themselves to make visiting UCWLC members feel welcome.

Many times when I have been feeling overwhelmed by the responsibilities of President, or have just had a bad time in my personal life, I have been uplifted and made to feel better by a phone call, a card, even some baking and flowers from a member of the Executive or the membership. I am certain that this reaching out in friendship is practiced all over our Eparchies. This is the love and caring that makes us truly sisters of the Heart, sisters in the Lord.

I have seen this togetherness, this community spirit shown on many sad occasions over the past years at our flag and candle ceremonies for deceased members. It is heartwarming to see sister members process with lit candle before the casket of another member. Some of the UCWLC members taking part in this ceremony didn't even know the person that well, but have come to be present, to offer their prayers and to honour a past member. We need to honour our past members, even those who for many years have been ill and inactive but who, when they were able, dedicated many years and energy to the UCWLC. Even if a person has been unable to pay her membership or attend meetings for many years we should make the effort to attend the service, hold candles and the flag

• Continues on next page

Картка постійного резидента незабаром стане обов'язковою

Збережіть свій час і гроші; отримайте вашу картку постійного резидента (ПР) перед тим, як подорожувати

✦ Кому необхідна нова картка ПР? Постійні резиденти (іммігранти, що прибули на постійне місце проживання), які повертаються в Канаду літаком, кораблем, поїздом або автобусом, повинні мати картку ПР.

Громадянам Канади не потрібна картка ПР.

✦ Коли картка ПР стає обов'язковою? Постійні резиденти, що повертаються в Канаду літаком, кораблем, поїздом або автобусом, починаючи з 31 грудня 2003р., повинні пред'явити свою картку ПР працівникам транспортного засобу під час посадки в якості доказу свого статусу постійного резидента Канади.

Картка ПР замінює документ про реєстрацію прибуття на постійне місце проживання "IMM 1000 Record of Landing", який буде недійсним для подорожування.

Якщо ви є постійним резидентом, що повертається в Канаду без чинної картки ПР починаючи з 31 грудня 2003р., вас не пропустять на посадку на літак, корабель, поїзд або автобус в напрямку Канади. Вас направлять до найближчого канадського посольства або консульства для отримання тимчасового подорожувального документу. Це може призвести до затримок при подорожуванні та додаткових для вас витрат.

✦ Стати громадянином Канади. Запрошуємо численних постійних резидентів, які можуть стати громадянами Канади, подати заяву на громадянство.

✦ Як отримати картку ПР? Пакет заявних документів можна знайти на сайті Citizenship and Immigration Canada (www.cic.gc.ca) або ж замовити по телефону через телефонний центр картки ПР (1 800 255-4541).

Заяви розглядаються в залежності від року вашого прибуття на постійне місце проживання. Знайдіть місяць, коли ви маєте подати вашу заяву у таблиці і подайте її завчасно. Наприклад, якщо ви прибули на постійне місце проживання у 1998р., ви маєте подати вашу заяву у травні 2003р.

Якщо ви пропустили строк подачі заяви, будьте ласкаві подати її якнайшвидше.

Для інформації або отримання пакету заявних документів:

☎ 1 800 255-4541
TTY / TDD: 1 888 576-8502
🌐 www.cic.gc.ca

Canada

РІК ПРИБУТТЯ НА ПМП	КОЛИ ПОДАТИ ВАШУ ЗАЯВУ
2000 - 2002	3 січня по квітень 2003р.
1996 - 1999	Травень 2003р.
1992 - 1995	Червень 2003р.
1988 - 1991	Липень 2003р.
1980 - 1987	Серпень 2003р.
1973 - 1979	Вересень 2003р.
До 1973	В БУДЬ-ЯКИЙ ЧАС

• Continued from previous page

and honour her for her past efforts in the UCWLC.

As we prepare to celebrate League Day this May, let us all think about the ways we can express our love and care for each other so that we can truly be sisters in Christ. Let us also turn in love to those whom we may have offended and those who may have offended us and offer our apologies and ask forgiveness. Remember that we are working together for the honour and glory of God and His Church and our people and not for our own honour and glory.

May our Blessed Mother gather her daughters around Her in harmony and may She rejoice in their good works.

Shirley Lisowski

On God and other related matters

A third grade class was asked to write an assignment to explain God. Here are some of their insights

✦ One of God's main jobs is making people. He makes them to replace the ones that die, so there will be enough people to take care of things on earth. He doesn't make grown-ups, just babies. I think because they are smaller and easier to make. That way he doesn't have to take up His valuable time teaching them to talk and walk. He can just leave that to mothers and fathers.

✦ God sees everything and hears everything and is everywhere which keeps Him pretty busy. So you shouldn't go wasting His time by going over your Mom and Dad's head asking for something they said you couldn't have.

✦ Atheists are people who don't believe in God. I don't think there are any in my town. At least there aren't any who come to our church.

✦ Jesus is God's Son. He used to do all the hard work like walking on water and performing miracles and people finally got tired of Him preaching to them and they crucified Him. But He was good and kind, like His Father and He told His Father that they didn't know what they were doing and to forgive them and God said "O.K."

✦ You should always go to church on Sunday because it makes God happy, and if there's anybody you want to make happy, it's God. Don't skip church to do something you think will be more fun like going to the beach. This is wrong. And besides the sun doesn't come out at the beach until noon anyway.

*from St. Athanasius (Regina)
Sunday Bulletin*

місяць month	3	4	5	6	7	8
	<p>9/ UCWLC Dauphin Daffodil Tea</p> <p>СВЯТО ТРАПАГА ШЕВЧЕНКА</p> <p>26/ Official start to the Commemoration of the Soviet man-made Famine in Ukraine 1932-33. Opening ceremonies, Embassy of Ukraine, National Archives, Ottawa • Офіційне відкриття вшанування Геноциду України 1932-33, Посольство України, Оттава</p>	<p>20/ Easter</p> <p>27/ Великдень</p>	<p>9,10/ Vesna Festival, Saskatoon</p> <p>23-25/ Eparchy of New Westminster Eparchial UCWLC Convention @ The Protection of the Blessed Virgin Mary Ukrainian Catholic Church Hall</p> <p>День ЛУКЖК • UCWLC Day</p>	<p>The Kyiv Mohyla Academy, Ukraine, is offering a study course about Trypillian Civilization during June, 2003. This course is taught in English and will be held in Ukraine. For details visit website: http://www.TRYPILLIA.com, or call USA (703)-593-8522</p> <p>Зелені Свята</p> <p>27/ День Багатокультурності Канади • Canada's Multiculturalism Day</p> <p>29/6 — 7/8 St. Thomas More College is offering Ukrainian classes - of language, literature, history at the Catholic University in Lviv. Contact natalia.shostak@usask.ca for further info.</p>	<p>Літні табори для дітей та молоді по усіх Епархіях • Summer camps in all Eparchies</p> <p>14-Aug 4/ Ukrainian through its living culture, U. of Alberta</p>	<p>18-21/ Конгрес, Світовий Конгрес Українців, Київ • Congress, World Congress of Ukrainians, Kyiv, Ukraine</p>

Deadline for submissions • НАША ДОРОГА 30/04/03 • Річонець дописів

**ДОДАТКІ
NOTES**

ПРОШУ ЗАЗНАЧИТИ: НАША ДОРОГА НЕ ПОВЕРТАЄ ЗНИМОК АНІ ДОПИСІВ. Please note: Material submitted to NASHA DOROGA including photos will not be returned.

NASHA DOROGA reserves the right to edit and shorten submissions without notice.

НАША ДОРОГА застерезує право скорочувати та редагувати матеріали без дальшого відома.

NASHA DOROGA Price List

Annual subscription: \$20
 Subscription with membership: \$15
 Personal photos: \$25
 Arts & Entertainment reviews: \$30

NOTICES: affiliates   non-affiliates
 full page   \$ 500   \$ 1000
 half page   \$ 300   \$ 600

Cheques payable to NASHA DOROGA National Executive or local Eparchies

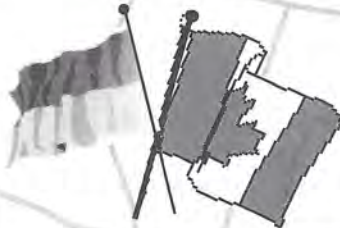
Прощу надсилати поміщення в Календарі до Епархіяльних управ.
 Please forward Calendar submissions to the Editor or Eparchy representatives.

Від моря до моря

праця ЛУКЖК по Канаді

From sea to sea

UCWLC activities across Canada

БРИТАНСЬКА КОЛУМБІЯ

In September, the Eparchial Executive sponsored a "Day of Reflection" at Seaton House of Prayer, Kelowna. **Martha Pretchuk Prytula** facilitated the weekend on the theme "Between Fine Lines & Wrinkles". The 26 registrants were informed about the "women of the Bible" and how their lives and experiences reflect on our lives and out unique destinies. It was a wonderful weekend of songs, dance and prayer.

Standing: Facilitator Martha Pretchuk Prytula; Recording Secretary Ann Wyshynsky; Treasurer Susan Thesen; Organizational Mary Lesiuk. *Sitting:* Eparchial UCWLC President Elizabeth Hnylycia; Membership Anne Cherwoniak; Correspondence Secretary Vivian Belley.

Here are some quotes from the participants: "It was informative to get acquainted with the plan and purpose of God in our lives. Every setback is a step ahead for a comeback because God can work things for our good." "With everyone's participation and prayer, we learned more about ourselves.

We also gave and gained new friendship through Christ." "This learning gave us a better knowledge of growing stronger and deeper with prayer."

Additionally, the registrants became more informed about the UCWLC, its aims, purposes and objectives.

Elizabeth Hnylycia

АЛЬБЕРТА

100 "DIDUKHS" visit the Dormition Parish UCWLC, Edmonton

which hosted the Eparchial Regional Conference in November featuring the Cultural Committee's project "making a Didukh and its historical, cultural place in our Christmas traditions."

The evening commenced with the singing of the Acatist officiated by **Very Reverend Fr. Michael Kowalchuk**, Eparchial Spiritual Advisor and **Fr. Peter Brezden**. **Lilian Panylyk**, chair of the Eparchial Regional Committee opened the event with a warm welcome to 100 members from Edmonton, Vilna and Vegreville Branches. President **Catherine Chichak** updated the Eparchial News, **Nancy Vick**, Dormition Branch President greeted everyone. **Patricia Steblyk**, chair of the Eparchial Cultural Educational Committee, gave a short presentation. **Evelyn Cook** led the workshop giving step by step instructions. All materials were provided, beautifully organized and handed out to participants who enthusiastically began Didukh "construction". She was assistend by **Sylvia Maslyk**, **Maria Pastuszenko**, **Nadia Cyncar** and **Angel Stelmach**. A most enjoyable project and a 100 Didukhs found a home.

*Helen Sirman, Secretary, UCWLC
Dormition Parish Branch, Edmonton,
Eparchial Past President, UCWLC
Edmonton Eparchy*

Collage of the
Дідух workshops

багато цікавих експонатів з музейної збірки.

Головною промовицею була **Емілія Панамаров**, керівник "Музей України" в Саскатуні.

Показ народного одягу з музейної збірки під керівництвом **Джойс Сірскі Гавел** моделювали **Надія Сорока** - полтавський, **Леся Максимів** - київський, **Віта Голобородко** - якорівський, **Марійка й Іванка Бардай**, **Таня Максимів**, **Володимир** і

50-ліття Музею
ЛУКЖК
Святковий
Коровай

Касіян Тарнавські - гуцульські, **Оля і Ірина Плачак**, **Браян Глусь**, **Дарка Тарнавська**, **Антон і Микола Семенко** - буковинські.

Голова Епархіяльної Управи ЛУКЖК, **Катерина Чічак** передала грамоти подяки за розбудову музею колишнім головам музею **Анні Буртняк** і **Вірі Кунді** й теперішній голові музею **Наді Цинцар**.

*Віра Кунда
Музей дарує \$100 на
Прес-Фонд НАША ДОРОГА.*

САСКАЧЕВАН

In October, St. Mary's UCWLC Branch 2, Yorkton celebrated its 50th Anniversary with **Father Brian Bayda's** Liturgy for members and guests. **Sister Theodosia** led a candle lighting ceremony. The lights in the Church were dimmed; Father lead in a prayer and "O Spomahay nas".

The banquet opened with the senior "Kalyna Dancers".

Representatives from the surrounding UCWLC branches,

Show of Folk Costumes. Poltava, Kyiv, Yavoriv, Hutzul, Bykovyna

50th Anniversary celebration of BR II UCWLC after the Liturgy.

Charter members 50 years.

Ann Katerinich, Adeline Wytrykush, Mary Popowich, Valerie Ratushniak, Ann Abrametz, Evelyn Boychuk, Anne Pitsula, Mary Kozak, Hope Kreklewetz, Sonja Pawliw. *Front:* Vickie Hunko. *Missing:* Helen Ratushniak

Canora, Kamsack and Ituna, brought greetings, as did the local, UCWLC Br.1, Knights of Columbus, and the Ukrainian Catholic Brotherhood.

Sister Theodosia, guest speaker, gave a very inspiring talk on the UCWLC past, present, and future and the women of the new millennium. As usual, she had everyone's undivided attention.

President **Sonja Pawliw** summarized the past ten years of our Branch's works of charity, accomplishments and involvement in the Church, the parish, the community, and the Eparchy. So much had been accomplished.

Eparchial President **Alice Derow** lit and passed the Synod Candle of Peace to our Branch.

Eleven charter members were presented the 50 year pins by

President Sonja Pawliw. The anniversary cake was cut and served by **Violet Kluk**, Committee Chair.

Joyce Kniaz, Lady of Ceremonies for the evening, kept the program flowing smoothly.

Sonja Pawliw

In December members of Sacred Heart UCWLC Branch, Wynyard, SK, were blessed with a special visitor at their Pre-Christmas Dinner.

THANK YOU AND FAREWELL

The National Executive has accepted Sylvia Baran's resignation as the technical support person for **NASHA DOROHA**.

The National Executive and members of the Editorial Board thank Sylvia for her work over the last two years and wish her all the best in her future endeavours and ask God's blessings on her.

Sister Stephanie Olynyk from Lourdes, France came to Wynyard to visit her parents, **George** and **Mary Olynyk**, and took time to give a brief but very interesting presentation on Lourdes. As she spoke about the area where she works one could feel the power that attracts so many people to that holy place.

During our "Light of Sobor" Ceremony, President **Elizabeth Zahayko**, Vice-President **Linda Karakochuk**, and Spiritual Director **Merie Wasylynka** presented a "lit" candle to each member. Sr. Stephanie gave out "Mother of Perpetual Help" medallions and presented a "Ukrainian Cross-stitched Scroll from Lourdes" to the Branch.

Elizabeth Zahayko

МАНІТОБА

St. Basil's Parish in Winnipeg celebrates Day of Prayer for Vocations. Responding to the last UCWLC Congress resolution urging branches to set aside a day for prayer for vocations and encouraged by our parish priest, **Father Isidore Dziadyk, OSBM**, a 12 hour Circle of Prayer was conducted at St. Basil's starting at 9 am.

It was a serene, spiritually edifying day. Over 100 members from all the parish organizations participated by praying for an hour at a time.

We are very grateful to the UCWLC National Spiritual Committee for setting up the format of prayers that was used by each group and believe that.

"God hears the prayers of His faithful servants"

2002 marked the 100 years of the Sacred Heart Parish in Tolstoi. From the beginning, the UCWLC Branch has been the support of the Church. It is very proud of its history. Many past parishioners returned home to celebrate this important event with a dinner.

Sacred Heart Centenary celebration, Tolstoi, MB, July 2002

Seated: Deacon Leon Twerdun, Pastor Rev. Ihor Royik, Regional Pres. Theresa Antoniuk Standing: Helen Manilla-Babiniec, Archeparchial President; Rose Fedorchuk, Parish President; Eva Bialy, UCWLC President

Archeparchial President **Helen Manilla-Babiniec** brought greetings. A cross was erected on the grounds of the church commemorating a centenary of history of this Ukrainian parish.

In September, the UCWLC, Winnipeg Archeparchy, held an annual Divine Liturgy for the repose of **Rt. Rev. Mitrat Dr. Stefan Semczuk**, founder of UCWLC, UCBC, followed by a Regional meeting at St. Basil the Great Church.

The guest speaker, Sr. Frances

НАША ДОРОГА

пошукує любителів книжок, фільмів, телебачення, щоб писати короткі рецензії. Прошу звертатися до Редактора,

NASHA DOROHA

is seeking a book, film TV lover for brief reviews in our Arts and Entertainment section. Please contact the Editor

819-771-0723

e-mail:

oksanabh@sympatico.ca

Byblow, Provincial Superior, Sister Servants of Mary Immaculate, informed 104 listeners how the Order strives to reach out to the abandoned, the destitute and orphaned children throughout Ukraine. One may equate their work with that of **Mother Teresa** who wrote: *"The very poor do not need words but action. I can not analyze system's economic policies and ideologies. Our daily contact is with people who do not even have a piece of bread to eat. We care for a person and not a multitude. We seek the person with whom Jesus identified himself with when He said 'I was hungry, I was sick.'"*

Regional Meeting, September 25, 2002

Father Isidore of St. Basil; Shirley Lisowski, UCWLC National President; Helen Manilla-Babiniec, Archeparchial President; Theresa Antoniuk, Regional President; Sr. Frances Byblow

In her message, Sr. Frances expressed her gratitude to the UCWLC and everyone who contributed to help the Sisters in Ukraine continue their acts of Christian Charity. The need for food, clothing, shelter is paramount and once again she quoted Mother Teresa: *"So many times I have been told I must not offer fishes to men but rods so they can fish for themselves. Oh my God—, so often they do not have the strength to hold the rod so they can fish for themselves! Giving them fish, I help them to recover the strength for the fishing of tomorrow. Equally important is the need to minister Catechetics and Christian ethics to "these beautiful but spiritually neglected people."*

Martha Semchuk, Chairperson, UCWLC Archeparchial, Ukraine Charities

The Archeparchy of Winnipeg donated \$100 to NASHA DOROHA

At the annual wind-up in June, members of the Holy Ghost Parish UCWLC, in Beausejour, MB, honoured **Helen Kianski** for five decades of service to the church. Archeparchial President, **Helen Manilla-Babiniec**, presented the 50 year pin, and League president **Rosemarie Klym**, a corsage.

Helen Kianski

As a founding member of the Branch, Helen has worked faithfully throughout the years. An active and dedicated member, she served as treasurer. Most importantly, she helped sustain the Branch when members were few and the needs great. She is a strong supporter of Christian ideals and the provisions of UCWLC.

Anne Chrush

1000 attend

More than a thousand people attended the Ukrainian Catholic parish Fall Supper in October in Dauphin. An ongoing success story; organization is the key factor. Convenor, **Anne Chubka**, League President, **Olesia Kalinowich**, **Olivia Marceniuk**, **Doris Chaychuk**, a number of great cooks, and countless other willing workers laboured diligently for four days to assemble the mammoth meal.

The Dauphin League finished the old year with members contributing and distributing Christmas trays to shut-in parishioners. Along with the goodies came pleasant visits, good

wishes and Christmas cheer. For the shut-ins as well as those who do the deliveries, these calls are golden opportunities to share bonds of friendship and goodwill. Even though time is precious, Christmas generates a special warmth in our hearts that demands benevolence to our fellow man. What a wonderful way to end a year!

The first major event for the new year was the Parish Epiphany Eve Supper which our League ladies prepared. It included the traditional dishes and rituals of our forefathers and was very well received and appreciated by parishioners who could enjoy the full repast and camaraderie with their church family without having to do the lonely work at home. The Liturgical service after supper included the traditional blessing of the water to commemorate Jesus' Baptism in the River Jordan two thousand years ago. A special treat this year was the huge ice cross in front of the church which served as the site for the water blessing. The candlelight service added a spiritual essence to the evening. *✠*

Cassie Merko

There is no difficulty that enough love will not conquer, no disease that enough love will not heal, no door that enough love will not bridge, no wall that enough love will not throw down, no sin that enough love will not redeem...

It makes no difference how deeply seated may be the trouble, how hopeless the outlook, how muddled the tangle, how great the mistake. A sufficient realization of love will dissolve it all. If only you could love enough, you could be the happiest and most powerful being in the world...

—Emmet Fox

Thanks to Rev. Ihor Kutash

КОРОТКО

BRIEFLY

■ Глава УГКЦ Любомир Кардинал Гузар продовжує 40-річні намагання його попередників щодо отримання УГК Церкви статусу Патріархату. Надання цього статусу продемонструє Православним Церквам, що Ватикан повністю визнає традиції Східного Християнства. Він вважає, що "Процес зрушився з місця."

■ Recently Russia revoked the visas of a Roman Catholic bishop and several priests. Pope John Paul was distressed at the plight of Catholic communities in the Russian Federation, which now have seen some of their pastors prevented from returning to them.

■ Україна: ПЕРЕПИС 2001 р. 48,416 жителів; 54% жінок; 67% живе по містах; 30% бідні (менше ніж US \$63. місячного заробітку); 346,000 смертей спричинені убогістю

■ прожитковий мінімум в Україні 340 грн; мінімальна пенсія 142 грн;

■ ЛУКЖК в Камсак замовила 40 додаткових копій *НАШОЇ ДОРОГИ*; АРКА в Торонті випродала усі зимові копії.

■ "NASHA DOROGA is an excellent journal and we congratulate editor Oksana BASHUK NEPBURN. It is worth becoming a member of the UCWLC just for this Journal and to read what is happening all across Canada."

From the Sts. Vladimir and Olga UCWLC Newsletter

■ Через сучасну політику Президента Кучми, Америка скоротила фінансову допомогу Україні з \$155 мільйонів до \$94 мільйонів. А що зроблять Канада та інші Західні держави?

З НАРОДНИХ УСТ

- ◆ Я вас прошу так як Бога!
- ◆ Бога ради.
- ◆ Рятуйте, хто в Бога вірує, рятуйте!
- ◆ Пошли їм, Боже, многа літ на світі пожити!
- ◆ Хай тобі Бог дає вік – і щасливий, і добрий!
- ◆ Дурному й Бог простить.
- ◆ Нехай Бог милує усякої віри!
- ◆ Шануй батька та Бога – буде тобі всюди дорога.
- ◆ Дай, Боже, з людьми добрими знатися.
- ◆ Де любов, там сам Бог перебуває.
- ◆ Дай, Боже, меж людьми будь любові!
- ◆ Поздоров Боже – твоє нам згоже.
- ◆ Відпусти, Боже, гріха, коли пригода лиха.
- ◆ Од Бога гріх, а од людей сором.
- ◆ "Поможи, Боже!" – "А ти не лінуйся, небоже".
- ◆ Богу молись, починай не бійсь.
- ◆ Нехай вам Бог помагає!
- ◆ Честь Богу хвала, і вам на здоров'я!
- ◆ Пошли, Боже, з неба, чого нам треба.
- ◆ Роди, Боже, на всякого долю!
- ◆ Пришли, Боже, гостя – аби добрий.

З книги М.Номиса "Українські приказки, прислів'я і таке інше" Історичний Календар, 2000, Київ

ОСОБИСТОТИ PROFILES

Anne Marie (Kmet) Rusnak has been a member of the UCWLC, Blessed Virgin Mary Parish, Winnipeg, since 1981.

Born in Winnipeg, she has been active in many parish and community programs from a young age. For example, as a teenager, she was a counsellor at Ukrainian Park Camp and subsequently, in her university years, she taught catechism.

She received a B.A. First Class Honours from the University of Winnipeg, then went to France on a government exchange. A fellowship recipient, she entered the University of Manitoba to receive an M.A. She was awarded a prestigious Government of France graduate fellowship to do Doctoral Studies at the Universite de Bordeaux III.

Anne has been a professor of language and literature in the Department of French Studies at the University of Winnipeg since 1983. In addition, she is also the Coordinator of the Flexible Major Program at the University. She has received various awards and honours including the Clifford J. Robson Award for Excellence in Teaching. She has been named one of the "Popular Profs" at the University of Winnipeg in the Maclean's Guide to Canadian Universities. As well, her biography is listed in the *Who's*

Who of Canadian Women and The World Who's Who of Women.

Anne has also received various awards and grants for research in children's literature. Most recently, she and seven other Canadians were awarded a major Research Development Initiatives Grant from the Social Services and Humanities Research Council of Canada. This multi-year collaborative project is entitled: *"In Their Places: The Discourse of Home and the Study of Canadian Children's Literature"*.

In addition to professional responsibilities, Anne finds time to volunteer. "I understand the importance of community service," she says. She has been a moderator at the UCWLC Congress and is currently a member of the Board of Directors of the Ukrainian Canadian Foundation of Taras Shevchenko. Together with the other members, she is pleased to support the dynamic leadership being shown by Ukrainian Canadians in academics, the arts, and in cultural development.

Anne married her high school sweetheart, Glenn Michael Rusnak. Simeon Matthew, their eleven year old son, is an altar boy at the parish, attends catechism, Ukrainian school, Plast, Ukrainian dancing, Ukrainian Youth Choir, studies piano and voice, and enjoys sports. This means involvement in various parental committees and councils. Anne concludes "My involvement in the community makes life richer. I only wish that I could do more."

Anne, Glenn and Simeon are blessed with a close family and many friends whom they love to entertain at their home.

Stephanie Bilyj

Alice Derow, the new President of the UCWLC Saskatoon Eparchy, is no stranger to the League's organizational work. She was a Member-at-large in 1989-1992; a 3rd VP in 1993-1994; Membership Chair from 1994-2002; and 1st VP prior to taking on the Presidency last fall. As Membership Chair, she orchestrated for the Branches an approach on how to present 30 year, 40 year and 50 year Pins and 25 year Certificate to their members. "I have enjoyed working with so many fine women" she says. "We wish our organization to go forward. Now the goal of Eparchy will be to recruit younger members."

Alice is also active in many parish functions. She was the Member Advisor of the local UCY Branch for 6 years. "As a mother of seven adult children and seven beautiful grandchildren, who are my biggest joy, I have a special interest in the young. They need to be encouraged to set goals and develop in the right direction. Our biggest success has been sponsoring a good number of UCY members to attend world Youth Day in Toronto."

In 1991, as part of the Eparchial Project, Canora hosted a conference for women of all ages "Looking at Ourselves." Many attended from Canora and district. Every week and on special feast days she coordinates the Epistle Readers.

"I was born and raised in the Rhein/Dneiper area, a part of Saskatchewan that is primarily populated by Ukrainians who came to Canada around 1896. I am a 40 year member of SS Peter and Paul UCWLC Canora Branch and a very proud of our history."

Marge Grabarevic

In the last issue of NASHA DOROHA we published an abbreviated profile. Here is the complete text.

I was born in Vancouver of Ukrainian parents and grandparents who immigrated from the Ternopil region of West Ukraine, to homesteads north of Edmonton. As a child I attended the local Ukrainian School where I belonged to the childrens' dance group, the mandolin orchestra and the violin class. At the University of BC I received an Education Degree. There I belonged to the Alpha Omega Ukrainian Catholic University Students Club. After a few years of teaching, I married Joseph who was born and raised

in Croatia. We were blessed with two children, Josephine and Matthew. Josie, a Graduate of UBC, is married to Carson Danyluk. Matthew completed 5 years at Trinity Western University. Our children were born and raised in the northern BC community of Kitimat and since there was no Ukrainian Catholic parish within 500 miles of us, Bishop Jerome Chimy sent the

Sisters Servants to gather together people and children for catechism and Ukrainian community. I had always wanted to be of some help in the new Eparchy, but distance was a hindering factor. Bishop Jerome encouraged me to become an Associate Member of the UCWLC Cathedral Branch in New Westminster, and that I did. When I felt terribly lonely for my Ukrainian community and Church, I would write to the UCWLC ladies, and they would write me the most encouraging letters in return. Very often I phoned Bishop Jerome or the Sisters. After a chat with them, I felt much better. One year the Bishop sent a group of Ukrainian Seminarians to our area. They stayed with us for two days visiting classes in the school where I taught. Once again, I was filled with the desire to be of some help in our new Eparchy. Bishop Jerome's reply to me: "That will come, that will come.....one day you will be able to help".

When our children completed high school, Joe and I decided to retire in the small town of Hope, just 150 km. east of Vancouver. We are now closer to the heart of the Eparchy and, at last, I can do my little bit! The new Eparch, Bishop Severian has encouraged me to help out with Camp St. Volodymyr (the Ukrainian Catholic Childrens' Camp) which is held each year in Kelowna. Because the ladies of the Cathedral Branch of the UCWLC, New Westminster, were always so kind and encouraging during the time that we lived up north, I promised

them that I would take on the task of organizing Camp St. Volodymyr, but only as a UCWLC member.

I had also requested of the new Eparch, the opportunity to have, each year, a 3-day Retreat at the beautiful Roman Catholic Retreat Centre in Cache Creek, BC. The Bishops' reply to me was, "You do the organizing, and I'll do the preaching".....and in 1998 we had our first 3-day Eparchial Lenten Retreat with Bishop Yakymyshyn as our Retreat Master.

So, Bishop Jerome's words to me so long ago have come true! And thanks again to the members of the UCWLC in the New Westminster Eparchy for waiting for me!!

UKRAINIAN CHOCOLATES from "Lviv" Ukraine

SVITOGH

**Order your Ukrainian Chocolates today
for your upcoming Bazaar, Store or Deli**

Please contact Roma of

"SWEET SUCCESS"

in Toronto

Cellular (416) 821-1861

Fax (416) 766-4602

Email sweetsuccess2000@hotmail.com

Многая літа!

PETER AND MARY BELEY'S 50TH WEDDING ANNIVERSARY

Peter and Mary Beley Bishop Severin
Yakymyshyn, New Westminster

In August Peter and Mary Beley celebrated their 50th Wedding Anniversary at Holy Eucharist Cathedral in New Westminster, BC. Arriving here in 1972, they have been pillars of our community putting their hearts and souls into work for the Church, the UCWLC and the Ukrainian culture and heritage.

Mary has held the position of UCWLC President for 12 years – (Peter has been the treasurer on

our Parish Council for 19 years.)

When the National UCWLC was in our Eparchy Mary served on the Executive, and in 1990 was elected President of the Eparchial UCWLC.

Within our Parish many have been approached by Mary for monetary support - Children of Chernobyl, Soup Kitchen in Ukraine, Koliada to the Ukrainian Canadian Congress, World Federation of Ukrainian Women's Organization, funds to establish the Ukrainian Embassy in Ottawa. "We believe that financial help from the parishioners makes a difference in the lives of the less fortunate. We are thankful for their support," they say.

Peter and Mary's tireless effort and dedication have also gained them the respect and admiration of the Ukrainian Community. Both held Executive positions on the Millennium Committee, have been long time members of the Ukrainian Canadian Congress. Peter served as treasurer for the Famine in

Ukraine Project.

In 1997 Mary was elected Parish President. She was very good at delegating jobs that needed doing: Peter received most of them! The jobs were endless - even helping in the kitchen, a task which, according to Mary, is not done at home.

Mary has received many accolades for her work: chosen to receive communion from Pope John Paul II; a Plaque of Appreciation from the Ukrainian Catholic Council; Honourary UCWLC Life Membership; Papal Blessing for dedicated work; Golden Award for leadership, excellent achievement and Service to the Ukrainian Community

Peter and Mary received the Family of the Month Award from the Knights of Columbus for their exceptional service rendered to their Parish and Local Community and Peter received from the Eparchy a Certificate of Recognition for his generous and dedicated service in the parish.

*Lillian Saranchuk, Holy Eucharist Cathedral
\$50 donation to NASHA DOROHA*

Don't wait for Christmas! Bring joy to a friend with a subscription of

НАША ДОРОГА ✧ NASHA DOROHA

Не чекайте! Зробіть комусь приємність передплатою

Ось мій список. Here's my list. I understand each friend will receive a card announcing the gift subscription.
I've enclosed _____ for _____ gifts at \$20 each (\$25 US for USA and overseas).

Donor

Name _____

Address _____

City _____

Prov. _____ Postal Code _____

Gift #2

Name _____

Address _____

City _____

Prov. _____ Postal Code _____

Gift #1

Name _____

Address _____

City _____

Prov. _____ Postal Code _____

Gift #3

Name _____

Address _____

City _____

Prov. _____ Postal Code _____

Mail cheques payable (to) NASHA DOROHA to: 110 Toronto Street, Regina, SK S4R 1L7

Вічна пам'ять

Зі святими упокой, Христе, душі рабів Твоїх,
Де немає хвороби, ні печалі, ні зітхання, але життя безконечне!

Eternal Peace

✠ Оксана Єленюк

В пам'ять активної членки ЛУКЖК, ОКСАНИ ЄЛЕНЮК, яка відійшла у засвіти 31 серпня, 2002 р. у Ванкувері. Замість китиці троянд складаю \$30.00 на видавничий фонд "Нашої Дороги". Покійна була щирою і жертвенною, допомагаючи всім потребуючим, а особливо дітям-сиротам в Україні.

Марія Чуйко, Ванкувер

✠ Василь та Емілія Натолочених

В першу болючу річницю відходу у Божу вічність добрих, чесних членів нашої громади, уроднянців зеленої Буковини Василя та Емілії Натолочених в Ніягара Фаллс, донька Розалія Бобик-Сембай з чоловіком Ярославом, дітьми, внуками і правнуками запросили приятелів і знайомих помолитися за спокій душ Мами і Тата в церкві Різдва Пресвятої Богородиці, де також освячено квіти і чудові вишивані обруси, які

жертвувала для церкви п. Розалія у вічну пам'ять покійних родичів. По відправах відбувся в парафіяльній залі поминальний обід.

Дочка покійних, Розалія, це довголітня голова ЛУКЖК у Ніягара Фаллс.

Дорогі Мамо і Тату, скарбе ви ясний

До Вас приходимо ми нині і щодня...

Бо Ви для нас були ясна зоря. Спійте спокійно, а пам'ять про вас

Не згасне ніколи в наших серцях.

Розалія Бобик-Сембай жертвує \$50 на "Нашу Дорогу" Е. Площанська

✠ Margaret Magdaline Lewicky

+January 8, 2003

Margaret was born on a farm near Spedden, Alberta, to Dmytro and Irene Lewicky. Educated there and later in Edmonton, she graduated from the University of Alberta in 1956.

Margaret became a member of St. Basil the Great Ukrainian Catholic church in 1957. She enjoyed attending liturgical celebrations, choir, and scripture studies. In 1974, Father Bernard Dribnenky, OSBM, organized the Single Adults

club. Margaret became President.

In 1982 she married Michael Myronyk, who predeceased her in 1989.

In 1981 she became a member of St. Basil's UCWLC. Over the years she assisted on various committees, chaired the Marion committee and served on the Eparchial Spiritual and Pastoral Palliative committees, and as Vice-President. In January 2001 she became the Branch President. Sadly, her term of office was curtailed two months later due to ill health.

Her interest is Christian Family life led her to become a member of the Alberta Federation of Women United for Families and later its board member.

The depth of her religious faith sustained her through the decline of her health. She will be warmly remembered by her family and those who knew and worked with her.

*In Memoriam Donations
Mary Dyma Educational Fund*

Income tax receipts issued on request

Semester application deadlines

June 30, 2003 (fall); December 31, 2003 (spring)

For further information, please contact Shirley Lisowski
at (204)339 0954
100 Attache Drive, Winnipeg, MB R2V 3L5

Buy a UCWLC membership for your daughter, for your granddaughter!

**Buy a subscription to
NASHA DOROHA
as a birthday gift!**

What Canada's New Health Care Action Plan Means For You

- Better access to doctors, nurses and other health practitioners around the clock
- Increased home care for patients recovering from surgery
- Reduced waiting times for diagnostic equipment
- Relief for those facing the high costs of medication
- Annual reporting on how your health care dollars are being invested

For more information:

1 800 O-Canada (1 800 622-6232)

TTY: 1 800 465-7735

canada.gc.ca

Canada^{ca}

Допомога Україні Aid to Ukraine

Купіть Миску Супи

Проект Української Суспільної Служби в Канаді
Що кажуть ті, що отримали допомогу від Проекту

The Ukrainian Social Services of Canada helps the neediest Ukrainians. Here are their testimonials.

Ольга Глухова, син 9-класник, журналістка, була безробітна, коли звернулася до нас. Вона працювала в інформаційному агентстві "Новини Полтавщини", яке збанкрутувало. Перед цим агентство декілька місяців не виплачувало зарплату працівникам. І Ольга, ставши безробітною, не могла отримати допомогу по безробіттю, бо агентство не дало потрібних довідок. Вона подала до суду, виграла процес і зарплата була виплачена, але все це тяглося декілька місяців і в цей час єдина підтримка була від Банку їжі. Через матеріальні нестатки вона непритомніла з голоду. Наша підтримка допомогла їй пережити нелегкі часи.

Ольга Іванчук, в 1945 році, коли їй було лише 16 років, була засуджена за те, що написала вірш про Україну, дали 12 років каторги і відправили на Колиму. Там вона пройшла всі кола пекла і чудом вижила і діждалась 1953 року, коли її звільнили. На поселенні вона познайомилась зі своїм чоловіком Петром, який був засуджений за зв'язки з УПА. Від 1989 року у Полтаві вони з чоловіком у національних строях завжди були в перших рядах на мітингах та демонстраціях за незалежність. Працювали в Просвіті. Пані Оля видала декілька збірок віршів. Її чоловік помер, вона сама перенесла операцію. В нас лікування безкоштовне, але коли лягаєш в лікарню, то потрібно все необхідне купити. Отримує вона мінімальну пенсію.

Петро і Алла Ротачі, пенсіонери, Петрові 77 років, пані Алла трохи

молодша. Петро дуже талановитий поет, літературознавець, під час советів піддавався репресіям. Ніде не міг влаштуватись на роботу, праці не друкували, його ім'я було під забороною. Дружина працювала в музеї-садибі Івана Котляревського. Тепер почали слабнути ноги, важко ходити. Вони обоє отримують мінімальні пенсії, яких звичайно не вистачає. Петро недавно переніс операцію на оці, бо почав сліпнути. За роки незалежної України видав декілька збірок своїх віршів та літературознавчих праць. Уклав великий збірник "Розсіяні на чужині" про письменників, вихідців з Полтавщини. Безкоштовно редагує книжки. Оля Іванчук та Ротачі – це ті люди, про яких кажуть "совість нації", вони завжди випромінюють любов, добро і світло. Тому ми дуже раді, якщо маємо можливість їм

Ukrainian Canadian Social Services work in Ukraine: some facts

- 30 projects aided 10,283 Ukrainians: 48% recipients were women, 35% children
- 13,191 dinners served in 11 Soup Kitchen Projects
- 5483 parcels distributed by 30 Food Parcel distribution centres
- 1252 volunteers provided 19,239 hours of service.
- Canadians donated \$9,000,00 (Can) and \$18,350 (US) to support 9 months of operations
- \$20 buys one month of hot lunches for the needy child or ensures enough staples for the destitute senior to stave off hunger.
- \$1000 will permit a new project to open within the program.

Maria Stebelsky

допомогти.

Голубєва Марія Михайлівна, родом з українських козаків, жертва трагедії під Ленцем 1945 р., де англійці видали советам козаків і їхні родини. Марію Голубєву, її немичку свекруху і чотирьох дітей повезли за Урал в концентраційний табір. У таборі вона поховала двох дітей і ледь не загинула сама від дистрофії. Коли Марію відпустили в рідну Полтаву, то не дали навіть довідки про те, що вона була репресована, а як їй дати, якщо дружини козаків і їхні діти не проходили через жодний суд?

Марія Михайлівна і досі не може добитись від уряду Російської Федерації пільг, як репресована радянською владою. Вона одержує мінімальну пенсію. Живе з найменшим сином, який через те, що провів дитинство в підвальної квартирі, і захворів туберкульозом і виразкою шлунка. Харчі від Суспільної Служби та зрідка допомога від козаків – велика радість для цієї маленької родини – жертв більшовицьких репресій.

Таран Аза Дмитрівна багато років пропрацювала в Полтавській обласній молодіжній газеті "Молода громада". Комітет у справах молоді облдержадміністрації відмовився видавати газету і виплачувати заборгованість працівникам. З донькою Алідою, ученицею другого класу, вони тяжко бідують, оскільки рішення судів про виплату заборгованості по заробітній платі не виконуються, а нового місця оператора комп'ютерного набору Аза ще не знайшла. Змушена підпрацювати прибиральницею за \$6 у місяць. Допомога харчами та одягом від Суспільної Служби часом є єдиним джерелом засобів існування для цієї сім'ї.

Дениско Катерина, студентка Полтавського технічного університету, має 4-річного сина Іванка. Талановита, здібна дівчина, навчається на заочному відділенні економічного факультету. Навчання платне. Здоров'я слабке – перенесла

• *Continues on page 34*

Музеї та колекції

ЛУКЖК зорганізувала багато музеїв по Канаді. Ось кілька з них.
UCLWC operates several museums across Canada. Here are three of them.

MUSEE UKRAINA MUSEUM

202 Avenue M South
Saskatoon, SK S7M 3N8
(306) 244-4212

Tucked away in a residential neighborhood, the museum houses historical treasures as well as a rich collection of prehistoric artifacts from Ukraine weaving a story from pre-history through to the extensive Ukrainian immigration to North America. Included among the collection's treasures is part of a tiny statute of the Great Earth Goddess which dates back to 2000 BC. It was discovered in the Chernivtsi region of Ukraine. The museum's archeological collection represents discoveries across a variety of regions of Ukraine.

"В Україні Музеї фінансово підтримує держава. Вони мають кваліфікованих працівників і достатні ресурси, щоб доповнювати свої збірки.

В Канаді українські музеї фінансовані у більшості добровільними датками. Працівники в більшості добровольці, а збірки зростають подарованими експонатами, бо бюджеті не вистачає, щоб збірки пляновано доповнити купленими потрібними експонатами.

Я раджу, щоб усі українські музеї в Канаді створили свою федерацію, яка могла б від їх імені домагатися кращої підтримки від уряду."

Емілія Панамаров, керівник "Музею України" в Саскатуні.

Colorful and attractive costume-clad mannequins set the mood for visitors to absorb the time-machine effect the museum has on its guests. From bridal clothes to traditional dress, the fashions tell the stories of the rural and urban past in Ukraine.

Much of the museum display space is given to religious symbols, such as ornate crosses, icons, and beautifully decorated tabernacles. Other cultural artifacts including musical instruments, breads, ritual cloths, rizba, weaving, pottery, embroidery, pysanky are emphasised as well.

From humble beginnings in 1952, the Museum has gained recognition as a "must see" place in Saskatoon. Visitors from five continents - scholars, writers, professors, teachers/students, people researching their family roots, and tourists of all ages are exposed to more than 5000 artifacts. Individual and group tours are conducted in English or Ukrainian. Those of Ukrainian heritage come away with pride of their history and culture. Foreign visitors are amazed at the artistic talents and history of the Ukrainian people. Most recent acquisition is the "Baran Collection", - 800 pieces of embroidery from Ukraine. Recently, a film crew from Austria selected Musee Ukraina for inclusion in a documentary to be shown in Europe.

Emelia Panamaroff

Колекціонерка

На канадській землі український жіночий рух весь час сприяє розвиткові народної культури,

осягаючи шедеври світової слави. Дуже вагоме значення у поширенні української культури має експонування народних виставок у наших музеях та осередках української культури - це збагачує скарбницю знань нашої культури.

Уляна Дичок

Референтка музею ЛУКЖК Уляна Дичок завжди повна ентузіазму, належить до організаторів виставок народного мистецтва у Торонті. В своїй діяльності, з почуттям обов'язку в організованому житті української громади, підготувала 30 виставок народного мистецтва. Кожен виявляв подив до її праці, яка завжди була самовідданою. Уляна часто висловлювалась, що її засіб виставок є заохотою, яка будує зацікавлення до дальшого розвитку народної української культури. Колись проф. О. Копач сказала: "Живе лиш той, хто не живе для себе".

Недавно Осередок Української

культури у Вінніпезі влаштував виставку вишиваних народних творів з колекції Уляни Дичок під назвою "Скарби мого народу".

**Музей ЛУКЖК в
Едмонтоні**
10825 - 97 ST.
Edmonton, AB, T5H 2M4
(780) 474-0846

Розміщений у підвалі катедри св. Йосафата. Заснований у 1952 році рішенням Західного Екзархального з'їзду ЛУКЖК, збірка налічує понад чотири тисячі експонатів української матеріальної культури, у більшості привезених з України першими поселенцями до Канади наприкінці 19-го і на початку 20-го століття.

Збірка включає народні строї, тканини, килими, вишивки, кераміку, дереворізьбу, писанки та домашнє приладдя перших поселенців.

В музеї знаходиться збірка книг з ділянки народного мистецтва й велика збірка узорів вишивки з усіх областей України.

Музеєм керує Музейний Комітет ЛУКЖК, що обирається на Епархіяльному з'їзді. Освітня діяльність музею включає виставки в Едмонтоні та інших містах Альберти, курси вишивання, писання писанок, традиційного печива, ткання, гуцульських сердаків, кераміки, доповіді, тощо.

Музей відкритий для публіки від 9 ранку до 5 пополудні від травня до вересня, і за домовленням від вересня до квітня. Гостить групи шкільних дітей і дорослих за попереднім домовленням. *✍*

Віра Кунда

Переможці Першого Конкурсу Малювання

Нам пахнуть ✧ Art Contest Winners

Dear **НАША
ДОРОГА,**

I am Ilona Vashchyshyn, and I am 10 years old. Thank you very much for picking my picture to be

on the cover of the last issue of **НАША ДОРОГА.**

I live in Saskatoon, SK, but I came from Ukraine two years ago. I never went to art school, but I always loved to draw. I attend Holy Family school, and it is a Ukrainian/English split. My school teacher is Tanya Panamaroff. Besides teaching us Ukrainian, English, math - etc., she is also a great artist. She is the one who told me about this contest.

Besides drawing, I also like to play the violin, play chess, swim, read and write stories.

Thank you for your letter.
Ilona Vashchyshyn

Dear **ЛІГА УКРАЇНСЬКИХ
КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК КАНАДИ**

Hello, my name is Rebecca Toderian. I am a Grade 5 student at Deshay Catholic School in Regina. I first started drawing in Grade 1. Over the years I learned how to get better and better. When I found out the news about me getting second place I was amazed! I was so excited! I'm interested in art (all kinds of art), Religion, Phys. Ed, and lots more. My favourite sports are rock climbing, fencing horseback riding, and baseball.

From,
Rebecca Toderian

• *Continues from page 32*

важкі операції, теж платні. Держава надавала допомогу на дитину аж 4 долари на місяць. А за перебування дитини в садку треба платити 10 доларів на місяць. Допомога від Суспільної Служби допомогла маленькій родині вижити у найтяжчі роки безробіття. Нещодавно Катруся знайшла працю бухгалтера.

Мацера Валентина – має трьох дітей молодшого шкільного віку. Роботу знайти не може. Чоловік працює викладачем в коледжі, але, як багато вчителів, отримує заробітню плату, яка менше прожиткового мінімуму. Живуть в однокімнатній квартирі.

Озерна Любов, інвалід, має сина

9-класника, отримує пенсію 142 грн. *✍*

*Марія Стебельська, координатор,
Поміч Україні, Українська Суспільна
Служба в Канаді*

Please help. Make your cheque payable to the Pomich Ukraini Fund
c/o *Buy a Bowl of Soup*, 2445 Bloor St. W., Toronto, ON, M6S 1P7

I enclose my Gift of \$20 ___ \$50 ___
\$100 ___ \$1000 ___ Other ___

Name _____

Street _____

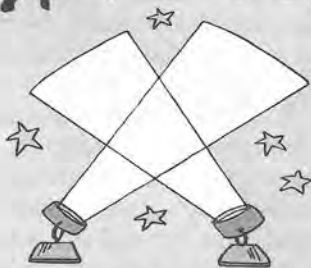
City _____ Province _____

Postal Code _____ Tel. _____

Charitable number 0560912B/N 89174 3973 RR 001

Культура і Розвага

Огляд книжок, фільмів,
радіо/телебачення,
концертів, виставок та
музики з українським
змістом

A review of books, concerts,
exhibits, films music, radio/
tv, theatre dealing with
Ukrainian themes

Arts and Entertainment

 A Hunger Most Cruel: The Human Face of the 1932-1933 Terror-Famine in Soviet Ukraine, by **Anatolij Dimarov, Yevhen Hutsalo, Olena Zvychnayna**

This book of Ukrainian short fiction in English translation was released by Language Lanterns Publications. Intended for the general reader, this book features the works of three authors who brought their literary talents to bear on the terror-famine that ravaged Soviet Ukrainian territories during the period of forced collectivization. The juxtaposition of their complementary perspectives and the unflinching honesty of their depiction of the horrific events around which their narratives are constructed create a compelling set of vivid, disturbing, and haunting images, of the human toll that this ideologically motivated artificial famine exacted. ISBN 0-968399-7-X; 228 pp.

For additional information about Language Lanterns Publications, other titles, retailers, and on-line orders check www.language lanterns.com or contact:

Sonia Morris, Business Manager
Language Lanterns Publications
2298-130A Street,
Surrey BC V4A 8Y5
PHONE: 604-538-9832
FAX: 604-538-4957
soniavmorris@shaw.ca

UCC Saskatchewan Provincial Council

 Landscapes of Memory: The Selected Later Poetry of beloved Ukrainian poet Lina Kostenko, a bilingual Ukrainian/English edition published by Litopys Publishers in Lviv.

The book comprises selected works from Ms. Kostenko's lyric poetry from 1977-1989; translation by **Michael M. Naydan** edited by **Olha Luchuk**.

Priced at \$14 plus shipping it is available through e-mail, orders@webstsbkstorecafe.com; telephone, (814)234-1507.

 A Review... by Robert B. Klymasz, Ph.D., Curator Emeritus (Canadian Museum of Civilization, Hull Quebec.

NASHA DOROHA (quarterly publication of the National Executive Ukrainian Catholic Women's League of Canada, Winnipeg, vol.32:3(5) [summer 2002]. 34 p. \$20 for an annual subscription (\$15 for UCWLC members)

This is the fifth issue of a revitalized **NASHA DOROHA** edited in Aylmer, Quebec, by **Oksana Bashuk Hepburn**. With the help of electronic technology, the magazine is typeset in Saskatoon (by **Sylvia A. Baran**) and marketed in Regina (by **Jayne Paluck**). All readers (men as well as women) whose links to the affairs of our church are limited to parish bulletins will find the "new" **NASHA DOROHA** a welcome source of added perspectives that are not only informative but also strikingly global in nature. This particular issue, for instance, combines recipes (on page 28) and branch news from British Columbia (pp.17-19) with eyewitness reports on the March 2002 elections in Ukraine (pp.11-

12). But perhaps the magazine's most striking aspect is its streamlined and very effective bilingual (Ukrainian/English) presentation.

As in preceding numbers, this particular issue reflects the editor's effort to reach and stimulate a wide range of generations,

tastes and concerns. It's a tough balancing act that, – in two languages, – promotes physical health (p. 14) as well as spiritual values, offers original poetry (p. 10) and humorous anecdotes (p. 24), advocates politicization (see, for instance, the editor's "last word" on page 34), and gives everyone an expanded sense of community, belonging and meaningful purpose "from sea to sea".

The "new" **NASHA DOROHA** offers its readers a rich mix of lay and ecclesiastical news prepared by/for a female clientele. (Gender discrimination? Not really, – much of the material is actually authored by males anyhow.) Other Ukrainian Catholic periodicals published in Canada include the academic journal, *Logos* (produced by the Sheptytsky Institute at the University of Ottawa), the Basilian Father's *Beacon* and *Svitlo*, and, of course, our newspaper *Progress/Postup*, from Winnipeg. Like **NASHA DOROHA**, each has its own special mission and character, and together they reflect the diverse nature of our community. Canada's

Ukrainian Catholic women are indeed fortunate to have their very own journal to nurture and support. "It's a good thing!" *Многая літа!*
Progress Nov 24/02

The killing of a journalist: new book on **Heorhii Gongadze** From: UANewswatch. newswatch@uanews.tv. **Beheaded The Killing of a Journalist** by **JV Koshiw**. www.artemiapress.co.uk/ Introduction to the Preface from the book *Beheaded* by JV Koshiw.

The headless body of the Ukrainian journalist Georgi Gongadze was discovered in the year 2000. The chief suspect for the crime turned out to be President **Leonid Kuchma** of Ukraine, who was secretly recorded by his guard, **Mykola Melnychenko**, ordering the interior minister **Yuri Kravchenko** to have Gongadze kidnapped by criminals and taken to Chechnya.

The book *Beheaded* by JV Koshiw examines the evidence that the president was responsible for Gongadze's killing. The author carried out his own investigation in Ukraine for a period of eight months, interviewing some of the key witnesses.

This is the third current affairs book by JV Koshiw, a former deputy editor of *Kyiv Post*.

BREAKING FREE: The Story of William Kurelek by **May Ebbitt Cutler** with illustrations by **William Kurelek**. The story of a great artist and the universal struggle to survive. May Ebbitt Cutler, who published William Kurelek's award-winning books including *A prairie boy's winter* and *A prairie boy's summer*, knew the man as an artist and as a friend. Her compassionate, spare text works with William Kurelek's own words and his drawing and paintings, to tell the story of a haunted man and the art

that is his legacy.

This year marks the 25th anniversary of Kurelek's death. His paintings are exhibited in collections in the Museum of Modern Art in New York, the Hirshhorn Museum of the Smithsonian Institute, the collection of Queen Elizabeth II, the National Gallery of Canada, the Montreal Museum of Fine Arts, and other major museums in North America and Europe. Kurelek won more than 22 international awards and honours for his work. More than 750,000 copies of his books have been sold.

The *New York Times* described William Kurelek as "the North American Breughel." He was a brilliant artist, but his life was difficult. Born to Ukrainian immigrants in Alberta and raised on a Manitoba farm, he had a difficult relationship with his father and fought a desperate battle with depression. How did such a tormented man overcome his

miserable childhood to create so rich an art legacy admired around the world?

May Ebbitt Cutler founded Tundra Books in 1967 and ran it until 1995. One of her greatest coups was asking William Kurelek if he would consider creating a children's book. She would publish 9 books written and/or illustrated by him. As well as writing plays and books, May Ebbitt Cutler has served as the mayor of Westmount in Montreal, where she lives.

Selected praise for books by William Kurelek: "A curious triumph... [with] a timeless message." *New York Times* Book Review

"An engrossing document... Kurelek's artwork is even more impressive than his admirable prose." *Publisher's Weekly*

32 pages; \$21.99; ISBN 0-88776-617-X; for ages 10 and up. 1/2

Twenty-Person Tours to Ukraine
ТУРИ В УКРАЇНУ ЧЕРЕЗ ЛЬВІВ ТА КИЇВ

TOUR PRICES INCLUDE: AIR FARE, ACCOMMODATION,
ALL MEALS WITHIN UKRAINE, TRANSPORTATION

DATES	CITIES	DAYS	FROM WINNIPEG
June 02 return June 17	Kyiv 2, Kaniv 1, Visit T.Shevchenko's grave, Ternopil 1, Chernivtsi 3, Kryvche Village and Kamianets' Podilskyj, Kolomyia 3; including Carpathian Mountains, Kosiv-Yaremche, Vorohtha, Ivano Frankivsk, Lviv 4. Tour escort: Peter Drozdowech. 50% Sold Out	16 days	\$3,560.00
July 07 return July 22	Kyiv 2, Kaniv 1, Visit T.Shevchenko's grave, Ternopil 1, Chernivtsi 3, Kryvche Village and Kamianets' Podilskyj, Kolomyia 3, including Carpathian Mountains, Kosiv-Yaremche, Vorohtha, Ivano Frankivsk, Lviv 4. Tour escort: Peter Drozdowech. 25% Sold Out	16 days	\$3,620.00
July 28 return August 12	RETURN TO THE SOURCE: FOLK ART AND CULTURE TOUR OF UKRAINE with specialist Orysia Tracz (8th tour). Kyiv 2, Kaniv 1, Ternopil 3, Kamianets' Podilskyj, Ivano Frankivsk 4, Kolomyia, Carpathian Towns and Villages (Kosiv, Yaremche, others), with visit to local folk artists and special sites, Lviv 4. Visits to ancestral villages arranged. Great shopping, food, hospitality and serendipity. You don't have to be Ukrainian to come along. 50% Sold Out	16 days	\$3,766.00
August 18 return September 02	Kyiv 2, Kaniv 1, Visit T.Shevchenko's grave, Ternopil 3, Pochaiv, Kamianets' Podilskyj, Ivano Frankivsk 4, Kolomyia - Carpathian Mountains, Lviv 4. Tour escort: Mrs. Irene Zadravec. 25% Sold Out	16 days	\$3,360.00

- A nonrefundable deposit of \$250 is required at time of booking.
- Prices for departure from other Canadian and USA cities available.
- Opportunity to extend your stay to visit family members after the tour can be arranged at no extra cost.
- All prices are subject to change without notice.
- Single supplement is \$350.00 per person.

For more information contact: Irene Zadravec: THOMAS COOK-REGENT TRAVEL
11-850 Keewatin, Winnipeg, MB R2R 0Z5
Bus. tel.: (204) 988-5100 OUT OF TOWN CALL COLLECT.

In Defense of Church

Choral Singing

Оборона хоральної музики

by Roman Hurko

I am a choral conductor and composer of sacred music. Fifteen years ago, I cofounded a student choir at my parish, St. Nicholas in Toronto. The choir continues to exist today.

I was inspired to create this choir by a challenge. At one point in my late teens/early twenties, I wasn't attending church regularly. When asked why, I would respond: "because the music hurts my ears." Indeed, the combination of garbled words and out of tune singing made the liturgy unbearable to me. The challenge I received was: "don't complain, do something about it!".

That summer I enrolled in Wolodymyr Kolesnyk's annual choral conducting seminar in Edmonton. The following September, along with another colleague, we created the student choir. At first we sang 'samolivka', simple two part harmony, then gradually progressed to four part arrangements of the larger prayers in the liturgy. The result was wonderful. The music sounded fresh, in tune, and the words were again comprehensible because everyone was singing to one lively tempo; that of the conductor. The response from the parish was very encouraging, and we have continued developing our repertoire to this day.

I am writing this article because

over the past year or two I have encountered both clergy and laity who seem to be against choral singing. Their argument, as I understand it is, that when a choir sings, the liturgy turns into a concert, and the congregation becomes passive, not really participating in a meaningful way.

If a choir sings music that is too ornate and complex, then indeed I can understand their argument. This can occur when the music doesn't serve the words, but uses them as an excuse for ostentation. In that case, another Reformation is called for. But when the compositions clearly underline the ideas and sentiments of the liturgy, and mirror the beauty of the painted icons, the opulence of the priests' robes, and the beautiful fragrance of the incense, then I believe the service reaches it's zenith and inspires everyone present; whether they sing or listen.

I ask: should the focus during the liturgy be on the 'participation' of the congregation or on offering our very best to God. Both, I'm sure. But should the beauty of the offering suffer, so that everyone present can haphazardly participate in the singing? It seems to me that if so much care was put into the architecture, and the decoration of a church, that it would then be anomalous if the sung service didn't strive to achieve the same standard of beauty. And just as specially trained people were called in to construct and paint the church, so should trained people conduct and sing the liturgy.

Can anyone be a trained? Yes, through study and practice; choir practice, open to all. No elitism

here. All that's required is a small commitment.

Another question I would like to address is whether someone, who doesn't sing in church, 'participates' in the liturgy. I would like to argue that anyone attending ANY event where the level of the action is of a high standard participates emotionally and spiritually. Is an audience listening to Beethoven's 9th symphony passive or active? Is an audience watching Shakespeare's "Hamlet" passive or active. Is a stadium full of fans watching a Kyiv Dynamo soccer game passive or active?

I think it's important not to confuse physical action (in this case, congregational singing) with participation on a spiritual, emotional level. My strongest spiritual experiences have occurred when listening to a beautifully sung service. Although my mouth was still, my spirit was on fire!

Perhaps, in the best of all possible worlds, the whole congregation would sing prayerfully, and together: a choir! I've been to a few vesper services where this was the case. But when this is not possible, I would ask that clergy and laity support choral singing in their churches, as the beauty of the sung word is the quintessence of prayer, and allows us to find the peace and tranquility we need "to lay aside all cares of life, that we may receive the King of all, escorted by ranks of angels. Alleluia, alleluia, alleluia!".

Roman Hurko, composer and opera director, has worked in many famous musical venues in Canada, Europe and USA.

Останнє слово ...last word

Дорогі читачі, Dear Friends;

Those of you that may have missed reading my open letter to the new President, World Federation of Ukrainian Women's Organization (WFUWO, Winter 2003/7) and several of the replies (pg. 17), as they were in Ukrainian, may wish to know about the key issues. Here are two of them:

1/ The motto of the WFUWO Congress in translation was "A nation lives where the language lives". In Canada's last census some 1.2 million Canadians say that they are Ukrainians; that's about 200,000 more than in the previous census. This is a great victory for national endurance outside of the mother country. The issue is not to forget to speak Ukrainian but how to include in our community life the majority of Ukrainians outside Ukraine who do not speak Ukrainian.

2/ Some goals of the WFUWO like "preserve, protectress" are, in my view, passive and archival. Twelve years after Ukraine's independence, Ukrainian organizations world-wide need to discuss pro-active goals and direction with emphasis on development and growth. We need to deal, for example, with our lack of influence; the growth of AIDS, poverty, trafficking of women in Ukraine; massive exchanges/partnerships with our fellow Ukrainians; youth-to-youth programs; and yes, Ukrainian language

promotion courses.

A global meeting of Ukrainian women is the right place to tackle such issues, especially since it costs hundreds of thousands of dollars for delegates from 17 countries to do so. The next opportunity to provide global leadership and develop a progressive approach to the betterment of Ukrainians of the world will be at the World Congress of Ukrainians, in Kyiv, this August.

NASHA DOROHA will be looking forward to hearing two things: what results have been accomplished in the past five years; what is the action plan for the next five?

Наша громада осиротіла смертю колишнього Генерального Губернатора Канади Романа Гнатишина.

Я мала приємність працювати з ним час до часу і відчувати його колосальний вплив на коритаран влади. Йому треба завдячувати тим фактом, що Канада перша з країн заходу визнала Незалежну Україну – а опозиція до цього була гостра.

Що далі? Треба взятися до праці та вибрати гідних кандидатів до провінційних та державних урядів. Зустрічалася з членами ЛУКЖК, які є впливовими в політичних партіях та були б знаменитими

кандидатами. Виступіть! А ми, члени ЛУКЖК, підтримаємо вас.

Багато з Вас не оминає нагоди згадати читачам про радість, яку приносять онуки. І насправді, які щасливі ті, в котрих є нагода побавитися з маленькими та насолодитися їхньою невинною гідністю та мудрістю.

Надходить Свято Матері, повне радості та любові до наших найдорожчих. Ось маленька гра. Попитайте ваших дітей та онуків, чи хотіли б вони, щоб і менш щасливим було легше. У них добрі серця і відповідь буде правильна. Тоді розкажіть їм про бідних, про яких читаємо в нашому журналі, Допомога Україні ст 32. Спільно випишім чек та заадресуємо поміч нашим бідним українським дітям. Візьмімо маленьких за руку та підімо разом кинути лист у поштову скриньку.

І це буде вічна лекція любові та патріотизму від мами чи бабці до їхніх маленьких.

Бажаємо Вам веселого Христового Воскресіння.

May you have a very good Easter and Happy Mother's Day!

Христос Воскрес!

Embroidery from the Hutsul region of Ukraine.

Using vibrantly dyed wool - often blue, yellow, red, brown and black- motifs provide a thick cover over garments made of boiled wool and sheepskins. The half-stitch is common.

